

PROPOSTA PEDAGÒGICA
DEPARTAMENT DE CULTURA CLÀSSICA
INSTITUT D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA "ELS ÉVOLS" ALCÚDIA

MATÈRIA: LLATÍ
NIVELL: SEGON DE BATXILLERAT
CURS 2024-25
PROFESSORA: LAURA ESTRELLES RIBERA

ÍNDEX

1. Introducció.

1.1. Justificació de la programació.

1.2. Contextualització.

2. Objectius generals

3. Competències clau

4. Competències específiques

5. Sabers bàsics

6. Unitats de programació

7. Situacions d'aprenentatge

8. Principis metodològics

9. Criteris d'avaluació

10. Instruments d'avaluació

10.1 Criteris de qualificació

11. Mesures de resposta educativa

12. Recursos didàctics i materials

13. Activitats complementàries i extraescolars

14. Avaluació de la pràctica docent

1.- INTRODUCCIÓ

1.1 Justificació

Les matèries Llatí I i II de Batxillerat es presenten com a optatives per a l'alumnat de 1r i 2n que curse la modalitat d'Humanitats i Ciències Socials.

Aquestes matèries tenen com a objectiu el coneixement dels principals aspectes de la llengua i cultura llatines, descobrint i valorant al llarg dels dos cursos la rellevància del llatí per a la millora de la pròpia llengua i per a l'aprenentatge d'altres de noves, així com l'acostament raonat a les arrels de la societat actual.

L'estudi del llatí aporta a l'alumnat habilitats que l'ajuden a enriquir el seu lèxic, promouen el coneixement i ús meditat de les llengües oficials de la Comunitat Valenciana i d'altres llengües estrangeres. A més, permet afermar el seu repertori lingüístic a través de la reflexió sobre el funcionament de la llengua llatina i la seua evolució. Al seu torn, l'aprenentatge del llatí incentiva el respecte a la diversitat lingüística.

En les matèries Llatí I i II de Batxillerat es tracten temes de cultura que activen l'anàlisi i la reflexió, en descobrir la vinculació de molts aspectes de la seua vida quotidiana relacionats amb altres sabers ja adquirits. Els aprenentatges de les matèries Llatí I i II tenen com a finalitat principal contribuir a una millor comprensió del present gràcies a l'estudi del passat en diversos vessants: lingüístics, històrics, arqueològics, socials, polítics i literaris. Tot això impulsa el desenvolupament personal de l'alumnat, el seu esperit crític i proporciona un bagatge cultural que li permet elaborar una anàlisi constructiva d'alguns aspectes del passat. L'estudi de la matèria Llatí contempla dues grans vessants: la llengua i la literatura, i la civilització. Pel que fa als continguts de llengua i de literatura cal assenyalar alguns dels plantejaments que han guiat la formulació dels objectius i dels continguts que proposa aquest currículum:

El llatí, com qualsevol altra llengua, és bàsicament una eina de comunicació, per tant, ha de ser tractada com a tal, tot i les mancances evidents que els usuaris ací tenen en els aspectes orals i l'expressió escrita. En aquest sentit, la competència en lectura comprensiva de textos de dificultat adequada, basada en primer terme en el coneixement que l'estudiant té de la llengua pròpia i de les altres que domina, serà l'objectiu principal que caldrà aconseguir.

Secundàriament, les llengües clàssiques, i sobretot el llatí, són bons instruments per estimular la reflexió sobre la llengua pròpia i, per extensió, sobre el funcionament de qualsevol sistema lingüístic, ja que la comprensió d'un text llatí comporta en força ocasions un exercici de traducció més o menys conscient al comparar estructures lingüístiques diferents.

Igualment, l'estudi del llatí serveix per reforçar el coneixement etimològic no sols de la llengua pròpia, sinó també d'altres llengües romàniques i fins i tot no romàniques. L'etimologia justifica la grafia i el significat de les paraules i reforça la base dels coneixements lingüístics i culturals.

Al seu torn, la literatura llatina mereix un tractament singular per dues raons. Primerament, perquè la lectura de les obres més importants dels autors llatins augmenta el cabal cultural de l'alumnat de batxillerat de cara a esdevenir un lector adult ben format o, si és el cas, un universitari amb una base imprescindible a l'hora de fer front a estudis d'humanitats o de ciències socials. Segonament, perquè la influència de la literatura llatina en la literatura i l'art occidentals ha estat determinant i, per tant, el seu coneixement contribueix a comprendre molts aspectes del nostre entorn cultural passat i present.

Però aquest currículum no pretén només que els estudiants assoleixin uns continguts de llengua i de la literatura, sinó que estableix les condicions necessàries per tal d'aconseguir un equilibri òptim entre els continguts estrictament lingüístico-literaris i els culturals, i pretén deixar de banda la visió d'aquests dos apartats com compartiments aïllats i sovint oposats. En aquest sentit, pel que fa als continguts de civilització llatina, cal tenir en compte tres raons principals que aconsellen la seva integració inexcusable:

a) La concepció del món antic clàssic com un tot i no com un conjunt de parcel·les deslligades les unes de les altres. Aquesta concepció global ha estat la forma habitual com els intel·lectuals i els investigadors s'han apropiat a l'antiguitat clàssica al llarg de tots els segles.

b) La influència que la cultura llatina -i per extensió, la cultura grega, que fou assimilada pels romans- ha tingut i continua tenint en el món occidental. Destaquem-hi, entre altres camps, la literatura clàssica que ha influït constantment al llarg de totes les èpoques; i la mitologia, que forma part del bagatge cultural d'avui, en el teatre, en el cinema, en la iconografia, en la publicitat, etc.

c) El caràcter de multiús que té aquest currículum, en el sentit que pot ser cursat per estudiants amb interessos molt diferents que van des d'acabar la seva primera etapa formativa, fins a cursar cicles formatius o estudis superiors diversos, no estrictament filològics.

La constatació de la pervivència no solament material sinó també espiritual d'alguns aspectes de la civilització romana fins als nostres dies conduirà l'alumnat a reflexionar sobre la propagació, la transformació i la permanència de les cultures, tot i que les persones que n'han estat els artífexs desapareguen. El coneixement del patrimoni rebut, material, cultural i lingüístic, ha de suscitar en l'estudiant l'interès per la seva conservació i ha de desenvolupar-li una actitud cívica de responsabilitat en el seu comportament actual, el qual condiona no solament el present sinó també el futur de la societat. La consciència de pertinença a un passat, comú amb altres pobles peninsulars

i extrapeninsulars, que els estudiants deuen haver intuït en el decurs del seu ensenyament obligatori, cal refermar-la des d'aquesta matèria.

Actualment, pretenem que l'estudi de les humanitats contribueixca, d'una banda, a provocar una reflexió profunda sobre l'ésser humà i, d'una altra, a adoptar una actitud coherent de respecte i estima per les seves diverses manifestacions ètniques, culturals, religioses, lingüístiques, i de lluita contra les desigualtats. L'estudi del passat romà ha de servir també per constatar la secular relació de pobles ben diversos i afavorir un positiu interculturalisme.

La matèria de Llatí s'imparteix en els dos cursos de Batxillerat, per la qual cosa el seu enfocament ha de ser gradual i progressiu, on s'empren eines didàctiques que acosten la llengua i la cultura llatines de manera activa i lúdica, tot fent de l'alumnat el protagonista del seu aprenentatge. Les activitats lingüístiques, de reflexió i d'anàlisi sobre temes transversals, encurioseixen el gust per la lectura i ajuden a la comprensió i expressió oral i escrita, tant a nivell individual com en públic.

D'aquesta manera es respecten els diferents ritmes d'aprenentatge sense oblidar en cap moment les mesures d'atenció a la diversitat ni el treball col·laboratiu. Tot això contribueix a estimular la seua autonomia, capacitat crítica i autoestima amb l'ús de mètodes d'investigació adequats.

El Llatí del Batxillerat es relaciona amb les matèries optatives de l'Educació Secundària Obligatòria Cultura Clàssica en 3r i Llatí en 4t. En la primera d'elles es treballen fonamentalment aspectes de la cultura i el llegat clàssic en l'actualitat. En la segona, es combinen els elements bàsics de la llengua llatina amb temes culturals.

En Batxillerat l'enfocament se centra sobretot en la llengua com a vehicle de transmissió de cultura i coneixement. No obstant això, en tractar-se de matèries optatives, és molt possible que l'alumnat que accedisca al llatí en Batxillerat no haja cursat amb anterioritat les matèries optatives relacionades amb el llatí, per la qual cosa s'ha de fer un plantejament progressiu i adaptat al nivell inicial de la classe.

1.2 Contextualització

Quant al Centre, cal dir que l'IES els Évols està situat en la localitat de l' Alcúdia. En aquest centre s'imparteixen tots els nivells d'Educació Secundària Obligatòria i de Batxillerat, a més de dos Cicles Formatius de Grau Bàsic: Serveis administratius i fabricació i muntatge.

Quant a la ubicació i característiques de l'àrea d'influència del centre cal dir que s'ubica en la localitat de l'Alcúdia, de quasi 12.000 habitants.

Respecte al nivell econòmic-social i característiques de l'alumnat, s'ha de dir que la majoria d'alumnat és de classe mitjana i, quant a l'aprenentatge, podem percebre certa heterogeneïtat, ja que

hi ha alumnes amb molt bon expedient i bon nivell i altres amb poc nivell i, per tant, un expedient més baix.

Els grups són poc nombrosos la qual cosa és positiva perquè permet que les classes siguin més aprofitables i es pot oferir un ensenyament més personalitzat.

Per al present curs acadèmic 2024-25, la previsió d'alumnat que han optat per les matèries d'aquest departament és la següent:

CURS	NOMBRE D'ALUMNAT	
	LLATÍ	GREC
4 ^è ESO	19	---
1 ^{er} BATX.	11	5
2 ⁿ BATX.	7	5

Pel que fa a la composició del departament, durant aquest curs escolar 2024-25, el Departament de Llatí estarà compost per Laura Estrelles Ribera, cap de departament.

Per últim el **marc legislatiu** en el qual es basa aquesta programació té en compte tres nivells de concreció:

Nivell de concreció I: estatal i europeu

- Constitució Espanyola de 1978, article 27, referit al dret a l'educació
- Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la llei orgànica d'Educació 2/2006 de 3 de maig.
- LOMLOE, llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat, que modifica
- Reial Decret 243/2022, de 5 de abril, pel qual s'estableixen la ordenació i el currículum bàsic de Batxillerat

Nivell de concreció II: Comunitat Valenciana

- DECRET 108/2022, de 5 d'agost, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum de batxillerat
- Resolució del 27 de juny del 2023, del secretari autonòmic, per la qual s'aproven les instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres que imparteixen ESO I Batxillerat durant el curs 2023-24.

Nivell de concreció III: centre educatiu

- Projecte Educatiu del centre (PEC)
- Programació general anual (PGA)

2.- OBJECTIUS

2.1 Objectius generals d'etapa

Els objectius són els assoliments que s'espera que l'alumnat haja aconseguit en finalitzar l'etapa educativa, i la consecució dels quals esta vinculada a l'adquisició de les competències clau.

D'acord amb el que estableix l'article 7 del Reial decret 243/2022, el batxillerat ha de contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats que els permeten:

- a) Exercir la ciutadania democràtica, des d'una perspectiva global, i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada pels valors de la Constitució Espanyola, així com pels drets humans, que fomenti la corresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa.
- b) Consolidar una maduresa personal, afectiva, sexual i social que els permeta actuar de manera respectuosa, responsable i autònoma i desenvolupar l'esperit crític. Preveure, detectar i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials, així com les possibles situacions de violència.
- c) Fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats de dones i homes, analitzar i valorar críticament les desigualtats existents, així com el reconeixement i l'ensenyament del paper de les dones en la història i impulsar la igualtat real i la no-discriminació per raó de naixement, sexe, origen racial o ètnic, discapacitat, edat, malaltia, religió o creences, orientació sexual o identitat de gènere o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
- d) Afermar els hàbits de lectura, estudi i disciplina, com a condicions necessàries per a l'aprofitament eficaç de l'aprenentatge, i com a mitjà de desenvolupament personal.
- e) Dominar, tant en l'expressió oral com en l'escripta, el valencià i el castellà.
- f) Expressar-se amb fluïdesa i correcció en una o més llengües estrangeres.
- g) Utilitzar amb solvència i responsabilitat les tecnologies de la informació i la comunicació.
- h) Conèixer i valorar críticament les diferents realitats del món contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seua evolució, com a mostra del multilingüisme i de la multiculturalitat. Participar de manera solidària en el desenvolupament i la millora del seu entorn social.
- i) Accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat triada.
- j) Comprendre els elements i procediments fonamentals de la investigació i dels mètodes científics. Conèixer i valorar de manera crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en

el canvi de les condicions de vida, aixó com afermar la sensibilitat i el respecte cap al medi ambient.

- k) Afermar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix i sentit crític.
- l) Desenvolupar la sensibilitat artística i literària, així com el criteri estètic, com a fonts de formació i enriquiment cultural.
- m) Utilitzar l'educació física i l'esport per a afavorir el desenvolupament personal i social. Afermar els hàbits d'activitats físicoesportives per a afavorir el benestar físic i mental, i com a mitjà de desenvolupament personal i social. Afermar actituds de respecte i prevenció en l'àmbit de la mobilitat segura i saludable.
- n) Fomentar una actitud responsable i compromesa en la lluita contra el canvi climàtic i en la defensa del desenvolupament sostenible.
- o) Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte cap als éssers vius, especialment els animals.

3.- COMPETÈNCIES CLAU

El batxillerat té com a finalitat proporcionar formació, maduresa intel·lectual i humana, coneixements, habilitats i actituds que permeten desenvolupar funcions socials i incorporar-se a la vida activa amb responsabilitat i aptitud. Així mateix, aquesta etapa haurà de permetre l'adquisició i l'assoliment de les competències indispensables per al futur formatiu i professional, i capacitar per a l'accés a l'educació superior.

Les competències claus són els assoliments que es consideren imprescindibles perquè l'alumnat pugui progressar amb garanties d'èxit en el seu itinerari formatiu, i afrontar els principals reptes i desafiaments globals i locals.

Competència en comunicació lingüística (CCL)

La competència en comunicació lingüística suposa interactuar de forma oral, escrita o signada de manera coherent i adequada en diferents àmbits i contextos i amb diferents propòsits comunicatius. Implica mobilitzar, de manera conscient, el conjunt de coneixements, destreses i actituds que permeten comprendre, interpretar i valorar críticament missatges orals, signats, escrits, audiovisuals o multimodals evitant els riscos de manipulació i desinformació, així com comunicar-se eficaçment amb altres persones de manera cooperativa, creativa, ètica i respectuosa.

La competència en comunicació lingüística constitueix la base per al pensament propi i per a la construcció del coneixement en tots els àmbits del saber. Per això, el seu desenvolupament està

vinculat a la reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua en els gèneres discursius específics de cada àrea de coneixement, així com els usos de l'oralitat, la signació o l'escriptura per pensar o per aprendre. Finalment, fa possible l'apreciació de la dimensió estètica del llenguatge i el gaudi de la cultura literària

Descriptors operatius:

CCL1. S'expressa de manera oral, escrita, signada o multimodal amb fluïdesa, coherència, correcció i adequació als diferents contextos socials i acadèmics, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per a intercanviar informació, crear coneixement i argumentar les seues opinions com per a establir i cuidar les seues relacions interpersonals.

CCL2. Comprén, interpreta i valora amb actitud crítica textos orals, escrits, signats o multimodals dels diferents àmbits, amb especial èmfasi en els textos acadèmics i dels mitjans de comunicació, per a participar en diferents contextos de manera activa i informada i per a construir coneixement.

CCL3. Localitza, selecciona i contrasta de manera autònoma informació procedent de diferents fonts, avaluant la seua fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i la integra i transforma en coneixement per a comunicar-la de manera clara i rigorosa, adoptant un punt de vista creatiu i crític al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual.

CCL4. Llig amb autonomia obres rellevants de la literatura posant-les en relació amb el seu context sociohistòric de producció, amb la tradició literària anterior i posterior i examinant l'empremta del seu llegat en l'actualitat, per a construir i compartir la seua pròpia interpretació argumentada de les obres, crear i recrear obres d'intenció literària i conformar progressivament un mapa cultural.

CCL5. Posa les seues pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, evitant i rebutjant els usos discriminatoris, així com els abusos de poder, per a afavorir la utilització no sols eficaç sinó també ètica dels diferents sistemes de comunicació.

Competència plurilingüe (CP)

La competència plurilingüe implica utilitzar diferents llengües, orals o signades, de manera apropiada i eficaç per a l'aprenentatge i la comunicació. Aquesta competència suposa reconèixer i respectar els perfils lingüístics individuals i aprofitar les experiències pròpies per desenvolupar estratègies que permetin mediar i fer transferències entre llengües, incloses les clàssiques i, si és el cas, mantenir i adquirir destreses en la llengua o llengües familiars i en les llengües oficials. Integra, així mateix, dimensions històriques i interculturals orientades a conèixer, valorar i respectar la diversitat lingüística i cultural de la societat amb l'objectiu de fomentar la convivència democràtica.

Descriptors operatius

CP1. Utilitza amb fluïdesa, adequació i acceptable correcció una o més llengües, a més de la llengua familiar o de les llengües familiars, per a respondre a les seues necessitats comunicatives amb espontaneïtat i autonomia en diferents situacions i contextos dels àmbits personal, social, educatiu i professional.

CP2. A partir de les seues experiències, desenvolupa estratègies que li permeten ampliar i enriquir de manera sistemàtica el seu repertori lingüístic individual amb la finalitat de comunicar-se de manera eficaç.

CP3. Coneix i valora críticament la diversitat lingüística i cultural present en la societat, integrant-la en el seu desenvolupament personal i anteposant la comprensió mútua com a característica central de la comunicació, per a fomentar la cohesió social.

Competència ciutadana (CC)

La competència ciutadana permet actuar com a ciutadans responsables i participar plenament en la vida social i cívica, basant-se en la comprensió dels conceptes i les estructures socials, econòmiques, jurídiques i polítiques, així com en el coneixement dels esdeveniments mundials i el compromís actiu amb la sostenibilitat i l'assoliment d'una ciutadania mundial. Inclou l'alfabetització cívica, l'adopció conscient dels valors propis d'una cultura democràtica fundada en el respecte pels drets humans, la reflexió crítica sobre els grans problemes ètics del nostre temps i el desenvolupament d'un estil de vida sostenible d'acord amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible plantejats en l'Agenda 2030.

Descriptors operatius

CC1. Analitza fets, normes i idees relatives a la dimensió social, històrica, cívica i moral de la seua pròpia identitat, per a contribuir a la consolidació de la seua maduresa personal i social, adquirir una consciència ciutadana i responsable, desenvolupar l'autonomia i l'esperit crític, i establir una interacció pacífica i respectuosa amb els altres i amb l'entorn.

CC2. Reconeix, analitza i aplica en diversos contextos, de manera crítica i conseqüent, els principis, ideals i valors relatius al procés d'integració europea, la Constitució Espanyola, els drets humans, i la història i el patrimoni cultural propis, alhora que participa en tota classe d'activitats grupals amb una actitud fonamentada en els principis i procediments democràtics, el compromís ètic amb la igualtat, la cohesió social, el desenvolupament sostenible i l'assoliment de la ciutadania mundial.

CC3. Adopta un judici propi i argumentat davant de problemes ètics i filosòfics fonamentals i d'actualitat, afrontant amb actitud dialogant la pluralitat de valors, creences i idees, rebutjant tot tipus de discriminació i violència, i promovent activament la igualtat i corresponsabilitat efectiva entre dones i homes.

CC4. Analitza les relacions d'interdependència i ecodpendència entre les nostres formes de vida i l'entorn, realitzant una anàlisi crítica de la petjada ecològica de les accions humanes, i demostrant un compromís ètic i ecosocialment responsable, amb activitats i hàbits que conduïsquen a l'assoliment dels objectius de desenvolupament sostenible i la lluita contra el canvi climàtic.

Competència en consciència i expressió culturals (CCEC)

La competència en consciència i expressió culturals implica comprendre i respectar la forma en què les idees i el significat s'expressen de manera creativa i es comuniquen en les diferents cultures, així com a través d'una sèrie d'expressions artístiques i altres manifestacions culturals. Implica esforçar-se per comprendre, desenvolupar i expressar les idees pròpies i un sentit de pertinença a la societat o d'acomplir una funció en aquesta en diferents formes i contextos, així com l'enriquiment de la identitat mitjançant el diàleg intercultural.

Descriptors operatius

CCEC1. Reflexiona, promou i valora críticament el patrimoni cultural i artístic de qualsevol època, contrastant les seues singularitats i partint de la seua pròpia identitat, per a defensar la llibertat d'expressió, la igualtat i l'enriquiment inherent a la diversitat.

CCEC2. Investiga les especificitats i intencionalitats de diverses manifestacions artístiques i culturals del patrimoni, mitjançant una postura de recepció activa i delit, diferenciant i analitzant els diferents contextos, mitjans i suports que es materialitzen, així com els llenguatges i elements tècnics i estètics que les caracteritzen.

CCEC3.1 Expressa idees, opinions, sentiments i emocions amb creativitat i esperit crític, realitzant amb rigor les seues pròpies produccions culturals i artístiques, per a participar de manera activa en la promoció dels drets humans i els processos de socialització i de construcció de la identitat personal que es deriven de la pràctica artística.

CCEC3.2 Descobreix l'autoexpressió, a través de la interactuació corporal i l'experimentació amb diferents eines i llenguatges artístics, enfrontant-se a situacions creatives amb una actitud empàtica i col·laborativa, i amb autoestima, iniciativa i imaginació.

CCEC4.1 Selecciona i integra amb creativitat diversos mitjans i suports, així com tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores o corporals, per a dissenyar i produir projectes artístics i culturals sostenibles, analitzant les oportunitats de desenvolupament personal, social i laboral que ofereixen servint-se de la interpretació, l'execució, la improvisació o la composició..

CCEC4.2 Planifica, adapta i organitza els seus coneixements, destreses i actituds per a respondre amb creativitat i eficàcia als acompliments derivats d'una producció cultural o artística, individual o col·lectiva, utilitzant diversos llenguatges, codis, tècniques, eines i recursos plàstics, visuals,

audiovisuals, musicals, corporals o escènics, valorant tant el procés com el producte final i comprenent les oportunitats personals, socials, inclusives i econòmiques que ofereixen.

Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (MCTE)

La competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (competència STEM per les sigles en anglès) implica la comprensió del món utilitzant els mètodes científics, el pensament i representació matemàtics, la tecnologia i els mètodes de l'enginyeria per transformar l'entorn de manera compromesa, responsable i sostenible.

La competència matemàtica permet desenvolupar i aplicar la perspectiva i el raonament matemàtics amb l'objectiu de resoldre diversos problemes en contextos diferents.

La competència en ciència comporta la comprensió i l'explicació de l'entorn natural i social, utilitzant un conjunt de coneixements i metodologies, incloses l'observació i l'experimentació, amb la finalitat de plantejar preguntes i extraure conclusions basades en proves per poder interpretar i transformar el món natural i el context social.

La competència en tecnologia i enginyeria abasta l'aplicació dels coneixements i metodologies propis de les ciències per transformar la nostra societat d'acord amb les necessitats o desitjos de les persones en un marc de seguretat, responsabilitat i sostenibilitat.

Descriptors operatius

STEM1. Selecciona i utilitza mètodes inductius i deductius propis del raonament matemàtic en situacions pròpies de la modalitat triada i empra estratègies variades per a la resolució de problemes, analitzant críticament les solucions i reformulant el procediment, si fora necessari.

STEM2. Utilitza el pensament científic per a entendre i explicar fenòmens relacionats amb la modalitat triada, confiant en el coneixement com a motor de desenvolupament, plantejant-se hipòtesis i contrastant-les o comprovant-les mitjançant l'observació, l'experimentació i la investigació, utilitzant eines i instruments adequats, apreciament la importància de la precisió i la veracitat i mostrant una actitud crítica sobre l'abast i limitacions dels mètodes emprats.

STEM3. Planteja i desenvolupa projectes dissenyant i creant prototips o models per a generar o utilitzar productes que donen solució a una necessitat o problema de manera col·laborativa, procurant la participació de tot el grup, resolent pacíficament els conflictes que puguin sorgir, adaptant-se davant de la incertesa i avaluant el producte obtingut d'acord amb els objectius proposats, la sostenibilitat i l'impacte transformador en la societat.

STEM4. Interpreta i transmet els elements més rellevants d'investigacions de manera clara i precisa, en diferents formats (gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols), i aprofitant la cultura

digital amb ètica i responsabilitat i valorant de manera crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida per a compartir i construir nous coneixements.

STEM5. Planeja i emprén accions fonamentades científicament per a promoure la salut física i mental, i preservar el medi ambient i els éssers vius, practicant el consum responsable, aplicant principis d'ètica i seguretat per a crear valor i transformar el seu entorn de manera sostenible, adquirint compromisos com a ciutadà en l'àmbit local i global.

Competència digital (CD)

La competència digital implica l'ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable de les tecnologies digitals per a l'aprenentatge, per a la feina i per a la participació en la societat, així com la interacció amb aquestes.

Inclou l'alfabetització en informació i dades, la comunicació i la col·laboració, l'educació mediàtica, la creació de continguts digitals (inclosa la programació), la seguretat (inclosos el benestar digital i les competències relacionades amb la ciberseguretat), assumptes relacionats amb la ciutadania digital, la privacitat, la propietat intel·lectual, la resolució de problemes i el pensament computacional i crític.

Descriptors operatius

CD1. Realitza cerques avançades comprenent com funcionen els motors de cerca en Internet, aplicant criteris de validesa, qualitat, actualitat i fiabilitat, seleccionant els resultats de manera crítica i organitzant l'emmagatzematge de la informació de manera adequada i segura per a referenciar-la i reutilitzar-la posteriorment.

CD2. Crea, integra i reelabora continguts digitals de manera individual o col·lectiva, aplicant mesures de seguretat i respectant, en tot moment, els drets d'autoria digital per a ampliar els seus recursos i generar nou coneixement.

CD3. Selecciona, configura i utilitza dispositius digitals, eines, aplicacions i serveis en línia i els incorpora en el seu entorn personal d'aprenentatge digital per a comunicar-se, treballar col·laborativament i compartir informació, gestionant de manera responsable les seues accions, presència i visibilitat en la xarxa i exercint una ciutadania digital activa, cívica i reflexiva.

CD4. Avalua riscos i aplica mesures en usar les tecnologies digitals per a protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient i fa un ús crític, legal, segur, saludable i sostenible d'aquestes tecnologies.

CD5. Desenvolupa solucions tecnològiques innovadores i sostenibles per a donar resposta a necessitats concretes, mostrant interès i curiositat per l'evolució de les tecnologies digitals i pel desenvolupament sostenible i ús ètic.

Competència emprenedora (CE)

La competència emprenedora implica desenvolupar un enfocament vital dirigit a actuar sobre oportunitats i idees utilitzant els coneixements específics necessaris per generar resultats de valor per a altres persones. Aporta estratègies que permeten adaptar la mirada per detectar necessitats i oportunitats; entrenar el pensament per analitzar i avaluar l'entorn, i crear i replantejar idees usant la imaginació, la creativitat, el pensament estratègic i la reflexió ètica, crítica i constructiva dins dels processos creatius i d'innovació; i despertar la disposició a aprendre, a arriscar i a afrontar la incertesa. Així mateix, implica prendre decisions basades en la informació i el coneixement i col·laborar de manera àgil amb altres persones, amb motivació, empatia i habilitats de comunicació i de negociació, per dur les idees plantejades a l'acció mitjançant la planificació i gestió de projectes sostenibles de valor social, cultural i economicofinancer.

Descriptors operatius

CE1. Avalua necessitats i oportunitats i afronta reptes, amb sentit crític i ètic, avaluant la seua sostenibilitat i comprovant, a partir de coneixements tècnics específics, l'impacte que puguen suposar en l'entorn, per a presentar i executar idees i solucions innovadores dirigides a diferents contextos, tant locals com globals, en l'àmbit personal, social i acadèmic amb projecció professional emprenedora.

CE2. Avalua i reflexiona sobre les fortaleces i febleses pròpies i les dels altres, fent ús d'estratègies d'autoconeixement i autoeficàcia, interioritza els coneixements econòmics i financers específics i els transfereix a contextos locals i globals, aplicant estratègies i destreses que agiliten el treball col·laboratiu i en equip, per a reunir i optimitzar els recursos necessaris, que porten a l'acció una experiència o iniciativa emprenedora de valor.

CE3. Du a terme el procés de creació d'idees i solucions innovadores i pren decisions, amb sentit crític i ètic, aplicant coneixements tècnics específics i estratègies àgils de planificació i gestió de projectes, i reflexiona sobre el procés realitzat i el resultat obtingut, per a elaborar un prototip final de valor per als altres, considerant tant l'experiència d'èxit com de fracàs, una oportunitat per a aprendre.

Competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA)

La competència personal, social i d'aprendre a aprendre implica la capacitat de reflexionar sobre un mateix per autoconèixer-se, acceptar-se i promoure un creixement personal constant; gestionar el temps i la informació eficaçment; col·laborar amb altres de manera constructiva; mantenir la resiliència, i gestionar l'aprenentatge al llarg de la vida. Inclou també la capacitat de fer

front a la incertesa i la complexitat; adaptar-se als canvis; aprendre a gestionar els processos metacognitius; identificar conductes contràries a la convivència i desenvolupar estratègies per abordar-les; contribuir al benestar físic, mental i emocional propi i de les altres persones, desenvolupant habilitats per cuidar-se a si mateix i als qui l'envolten a través de la corresponsabilitat; ser capaç de dur una vida orientada al futur, així com expressar empatia i abordar els conflictes en un context integrador i de suport.

Descriptors operatius

CPSAA1.1 Enforteix l'optimisme, la resiliència, l'autoeficàcia i la cerca d'objectius de manera autònoma per a fer eficaç el seu aprenentatge.

CPSAA1.2 Desenvolupa una personalitat autònoma, gestionant constructivament els canvis, la participació social i la seua pròpia activitat per a dirigir la seua vida.

CPSAA2. Adopta de manera autònoma un estil de vida sostenible i atén el benestar físic i mental propi i dels altres, buscant i oferint suport en la societat per a construir un món més saludable.

CPSAA3.1 Mostra sensibilitat cap a les emocions i experiències dels altres, sent conscient de la influència que exerceix el grup en les persones, per a consolidar una personalitat empàtica i independent i desenvolupar la seua intel·ligència.

CPSAA3.2 Distribueix en un grup les tasques, recursos i responsabilitats de manera equànime, segons els seus objectius, afavorint un enfocament sistèmic per a contribuir a la consecució d'objectius compartits.

CPSAA4. Compara, analitza, avalua i sintetitza dades, informació i idees dels mitjans de comunicació, per a obtindre conclusions lògiques de manera autònoma, valorant la fiabilitat de les fonts.

CPSAA5. Planifica a llarg termini avaluant els propòsits i els processos de la construcció del coneixement, relacionant els diferents camps d'aquest per a desenvolupar processos autoregulats d'aprenentatge que li permeten transmetre aquest coneixement, proposar idees creatives i resoldre problemes amb autonomia.

Els descriptors operatius d'aquestes competències per el nivell de batxillerat es desenvolupen a l'annex I del decret 108/2022. Amb caràcter general, ha d'entendre's que la consecució de les competències i objectius del batxillerat està vinculada a l'adquisició i desenvolupament d'aquestes competències clau, per la qual cosa, les competències específiques de les diferents matèries es concreten des d'aquests descriptors operatius de les competències clau.

4. COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

Les competències específiques són els assoliments que l'alumnat ha de poder desplegar en activitats o en situacions l'abordatge de les quals requereix els sabers bàsics de cada matèria. Les competències específiques constitueixen un element de connexió entre, d'una banda, les competències clau, i d'una altra, els sabers bàsics de les matèries i els criteris d'avaluació. El seu desenvolupament es produirà mitjançant les situacions d'aprenentatge contextualitzades en les quals cada alumne o alumna haurà de participar.

El currículum de totes dues matèries, Llatí I i Llatí II, inclou cinc competències específiques amb la seua descripció corresponent, en la qual es proporciona també informació sobre les connexions amb les competències clau, principalment la competència plurilingüe i la ciutadana que situa el llatí com a eina per a l'aprenentatge i la comprensió d'altres llengües i de la cultura en general.

Les competències específiques de Llatí en batxillerat se centren especialment a vincular el present amb el passat i s'estableixen entorn de dos eixos principals: el primer que té com a objectiu situar la lectura, la interpretació i la traducció de textos de diferent tipologia com a punt de partida per a l'aprenentatge no només de la llengua clàssica, sinó també del repertori lingüístic individual de l'alumnat, i al seu torn contribuir a l'accés a la cultura i civilització, activant simultàniament els sabers de caràcter lingüístic i no lingüístic.

El segon eix comporta el desenvolupament de procediments que ajuden a una reflexió raonada, crítica, personal i col·lectiva entorn dels textos i al llegat material i immaterial de la civilització llatina i la seua contribució a la cultura, la societat, la política i la identitat europea.

- **Competència específica 1 (CE1):** *Analitzar els elements bàsics de la llengua llatina, tot identificant i reflexionant sobre el seu funcionament lingüístic a través de la comparació amb les llengües conegudes per l'alumnat.*

Amb l'adquisició d'aquesta competència es pretén que l'alumnat entenga de manera progressiva l'estreta vinculació existent entre el funcionament gramatical i sintàctic de les llengües. També que pugui assimilar de forma comparada el funcionament del llatí, el concepte de flexió i les seues construccions més característiques, així com aconseguir un coneixement essencial de la fonologia, morfologia, sintaxi i lèxic de la llengua llatina.

D'aquesta manera, l'alumnat aconsegueix activar aquests sabers bàsics de caràcter lingüístic com a eina per a la comprensió i no com a fi, per a arribar a entendre la llengua com una entitat viva i no com la suma abstracta de diferents elements com són el vocabulari i la gramàtica.

Amb l'aprofundiment en la comprensió del funcionament gramatical de la llengua llatina, l'alumnat aconsegueix una reflexió personal sobre la seua llengua, aprén a usar termes metalingüístics i amplia el seu repertori lèxic, la qual cosa comporta el desenvolupament de la seua maduresa i autonomia personal, i afavoreix les competències clau en comunicació lingüística i plurilingüe.

Per al primer curs es considera oportú el maneig dels elements bàsics del sistema lingüístic a nivell nominal, pronominal, verbal i oracional. En el segon curs, a més de la consolidació de tot l'anterior, es recomana l'aprofundiment en les excepcions de la flexió nominal i pronominal, en els aspectes més complexos de la conjugació verbal, personal i no personal, i els de la sintaxi oracional.

Així, mitjançant aquesta competència, es pretén que al final del primer curs l'alumnat valore la importància del llatí com a mitja de transmissió de cultura, tant oral com escrita. I al final del segon, que aprecie la diversitat lingüística i s'interesse per l'adquisició d'altres llengües estrangeres com a mitja d'enriquiment personal i professional.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors operatius: CCL1, CCL2, CP2, STEM2.

- Competència específica 2 (CE2): *Identificar i valorar els principals elements lèxics llatins, les seues variacions i el seu llegat en les llengües conegudes per l'alumnat, a través de l'aprenentatge de l'etimologia, els llatinismes, la composició i la derivació.*

Aquesta competència, aplicada des d'un enfocament plurilingüe, ajuda a l'alumnat a ampliar el vocabulari de les llengües que coneix, ja que les relaciona entre si, en identificar els lexemes, prefixos i sufixos que conformen les paraules, i a analitzar els possibles canvis que s'hagen produït de manera diacrònica a nivell fonètic, morfològic o semàntic. Així, l'alumnat pot identificar i explicar la base etimològica d'una paraula, deduir el significat de neologismes o termes de llenguatge especialitzat, així com crear famílies lèxiques.

D'altra banda, contribueix a millorar la comprensió lectora i l'expressió oral i escrita de l'alumnat en llengües romàniques o no romàniques.

D'aquesta manera, s'impulsa un aprenentatge interconnectat i deductiu, descobrint i valorant el paper de la llengua llatina com a origen de les llengües romàniques i la seua contribució en aquelles que no venen directament del llatí.

Aquesta competència afavoreix el respecte per la diversitat lingüística i promou l'interés per altres cultures per a construir una identitat europea, a més de promoure les competències clau en comunicació lingüística i plurilingüe.

Aquesta competència ha de desenvolupar-se al llarg dels dos cursos. Durant el primer curs es recomana el tractament dels elements més transparents i d'ús més freqüent de la llengua llatina

respecte als del repertori de l'alumnat, així com la utilització d'unes normes bàsiques d'evolució fonètica que permeten a l'alumnat trobar les relacions lèxiques. En el segon curs ha de posar-se l'èmfasi en una major sistematització de la formació de derivats nominals i verbals en el llatí i en les llengües de l'alumnat, atés l'ús de prefixos i sufixos.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CP2, CP3, STEM1, CPSAA7.

- Competència específica 3 (CE3): *Argumentar, interpretar, traduir i produir textos llatins, escrits i orals, de dificultat graduada a partir d'estratègies de deducció i inducció, utilitzant el context lingüístic, històric, social i polític.*

La consecució d'aquesta competència permet a l'alumnat la comprensió i expressió oral i escrita en llengua llatina partint de textos de dificultat progressiva i contextualitzats des del punt de vista històric, polític, social i cultural, ja que la lectura de textos llatins implica un context allunyat de l'experiència personal.

Per aquest motiu, és necessari usar eines d'interpretació que col·laboren a desenvolupar l'autonomia de l'alumnat a l'hora de llegir els textos, tant adaptats com originals, fugint de l'excessiu interès per l'anàlisi i desxifrat d'unitats gramaticals en lloc de valorar la comprensió global del text.

La comprensió i interpretació de textos llatins permet a l'alumnat consolidar els coneixements adquirits en altres matèries i relacionar-los, de manera que valore la cultura llatina com a base de la civilització occidental. Al seu torn, ser conscients d'aquesta vinculació impulsa la seua autoestima i li permet l'emissió de judicis de valor argumentats.

Mitjançant aquesta competència específica es valora la importància de la cerca de fonts primàries adequades per a obtindre informació, i es descobreix la pervivència i adaptació d'elements lingüístics i culturals del món roma en el nostre present. Així mateix, es potencien les competències clau en comunicació lingüística i plurilingüe, a més de la digital i la ciutadana, en valorar i respectar la diversitat lingüística i cultural de la societat.

El desenvolupament competencial d'aquest apartat ha d'observar atentament una gradació i progrés adequats. En el primer curs l'alumnat hauria d'aconseguir llegir, traduir, comprendre textos senzills i adaptats, que es corresponguen amb els elements gramaticals treballats en la competència específica 1, i comprendre i produir missatges orals en llatí com a manera de reforçar l'aprenentatge lingüístic per mitja de l'oralitat i reconèixer la importància del llatí com a vehicle de transmissió de cultura i comunicació. En segon, interpretar i traduir textos llatins adaptats i originals de diferents generes literaris, amb una anàlisi valorativa de la pròpia versió que permeta considerar l'error com a motor del seu aprenentatge.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL4, CCEC1, CCEC2.

- Competència específica 4 (CE4): *Identificar i valorar les contribucions de la cultura llatina en l'origen de la ciutadania europea i relacionar críticament el present i el passat.*

Per mitjà d'aquesta competència l'alumnat és capaç de reconèixer i apreciar la importància de les contribucions sociopolítiques que el món romà ha realitzat a la nostra forma de convivència, tant a nivell local i autonòmic, com nacional i europeu.

L'alumnat ha de ser conscient que l'ordenació del nostre sistema polític i legal, les assemblees representatives dels diferents nivells administratius, del local a l'europeu, i la pròpia configuració dels poders legislatiu, executiu i judicial, parteixen en gran manera del món romà.

Tot això contribueix a una adquisició més profunda de la competència clau ciutadana, que ha de permetre a l'alumnat participar plenament en la vida social i cívica com a membres d'una ciutadania responsable. També li obri la possibilitat de prendre consciència dels esdeveniments mundials i el compromís actiu amb la sostenibilitat, i l'assoliment d'una ciutadania mundial amb una reflexió crítica sobre els grans problemes ètics del nostre temps. Mitjançant aquesta competència, es contribueix igualment al desenvolupament de les competències clau personal, social, i d'aprendre a aprendre, i emprenedora, ja que es treballa la importància de l'herència cultural del passat per a comprendre i reflexionar sobre el nostre present.

Al final del primer curs, l'alumnat ha de ser capaç de reflexionar sobre la influència i llegat de la cultura romana en la civilització occidental i en el seu entorn més pròxim, i presentar continguts en diversos formats. Al final del segon, s'ha d'aprofundir en la importància dels gèneres literaris en les manifestacions culturals posteriors, per mitjà de senzilles investigacions de temes monogràfics. En tots dos cursos aquesta competència fomenta el debat respectuós cap a altres cultures i maneres de vida.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL3, CP3, CD1, CPSAA4, CC1.

- Competència específica 5 (CE5): *Identificar i valorar el patrimoni històric, arqueològic, artístic i cultural, material i immaterial, de la civilització llatina com a font de saber i d'inspiració de diferents manifestacions culturals.*

Per mitjà d'aquesta competència es capacita l'alumnat per a reconèixer la presència del patrimoni roma i valorar la seua pervivència, tot analitzant de manera crítica la seua validesa en l'actualitat.

D'aquesta manera, l'objectiu primordial és despertar l'interés i preocupació per la conservació i comprensió d'aquest patrimoni de manera que es pugui gaudir del mateix punt en el present com en el futur, utilitzant recursos analògics i digitals.

Per a l'alumnat, tindre contacte directe o virtual amb els elements patrimonials en museus, jaciments arqueològics o viatges culturals els permet fer un exercici d'anàlisi i reflexió que afavoreix la comprensió del seu entorn històric i patrimonial d'una manera més crítica i precisa.

Es tracta d'una competència d'espectre molt ampli, l'objectiu de la qual no és abastar la totalitat del patrimoni històric, arqueològic, artístic i cultural, sinó que l'alumnat siga capaç de reconèixer amb alguns exemples assenyalats la importància d'aqueixes expressions en el moment de la seua creació i la seua influència posterior.

Amb aquesta competència específica es fomenten les competències clau ciutadana i en consciència i expressió culturals, ja que acostia l'alumnat a les restes materials i immaterials del món roma al nostre país, perquè les valore i respecte.

Al final del primer curs s'espera que l'alumnat localitze i valore el patrimoni roma de la península ibèrica i de la Comunitat Valenciana, per mitjà d'activitats que fomenten el respecte a la cultura i valors d'altres civilitzacions. Al final del segon, a més, l'alumnat ha de ser capaç de planificar i realitzar investigacions relacionades amb el món de l'art i la cultura des del passat cap al present, amb un clar interès per la preservació del llegat roma.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: CCL3, CD3, CC1, CC4, CE1, CCEC1, CCEC2.

5. SABERS BÀSICS

Els sabers bàsics són els coneixements, destreses i actituds que constitueixen els continguts propis d'una matèria, l'aprenentatge dels quals són necessaris per a l'adquisició de les competències específiques. A Llatí de Batxillerat s'orienten, des de la perspectiva lingüística i sociocultural, a la consecució de les competències específiques esperades en el pla del domini de la llengua i del coneixement crític d'un passat que té una gran empremta en la vida diària de la nostra societat. És per això que estan organitzats en quatre blocs que reparteixen els seus continguts entre els dos cursos, des de dues perspectives diferents: lingüística i cultural. L'ordre dels blocs no respon a cap jerarquia d'importància.

Aquests sabers, tant en el pla lingüístic com en el cultural, són compartits en bona part amb les matèries de llengua, sobretot Valencià i Castellà, i també amb les d'Història de l'Art, Literatura Universal, Filosofia i Història de la Filosofia.

El primer bloc, dedicat al *Sistema de la llengua llatina*, té com a focus principal l'estructura de la llengua llatina en la seua morfologia i sintaxi, i el seu paral·lelisme gramatical amb les llengües del repertori lingüístic de l'alumnat. Així mateix, inclou la interpretació, producció i traducció de textos llatins graduats al nivell de l'alumnat. Es divideix, per tant, en dos subgrups: sistema de la llengua llatina i textos llatins i la seua interpretació, traducció i producció.

El primer subgrup, *Sistema de la llengua llatina*, recull tots els elements necessaris que l'alumnat ha de conèixer i utilitzar per a assolir la competència lingüística requerida. Els sabers es distribueixen entre els dos cursos tenint en compte la necessària continuïtat de tots dos. Els sabers del primer curs doten l'alumnat de les eines necessàries per a abordar textos i enunciats propis de dificultat bàsica, mentre que els del segon aprofundeixen en les peculiaritats i característiques específiques de nivells de llengua més elevats i de generes literaris específics.

El segon subgrup, *Textos llatins i la seua interpretació, traducció i producció*, presenta sabers que, construïts sobre la base del bloc anterior, doten l'alumnat de les destreses necessàries per a accedir a la traducció, comprensió i producció de textos i enunciats de forma oral i escrita. Les estratègies per a l'anàlisi, traducció, comprensió i expressió del llatí a les llengües d'ús de l'alumnat, i viceversa, s'han d'orientar a l'adquisició de les competències específiques de caracterlingüístic. Hauran d'estar connectades necessàriament amb les de caràcter sociocultural i històric, la qual cosa expressa de manera clara l'estreta relació de totes les competències i tots els sabers que componen la matèria. Per això, aquest apartat està orientat fonamentalment als sabers que desenvolupen les corresponents competències específiques.

El segon bloc se centra en *el llatí i el plurilingüisme*. S'hi treballen els ètims, la derivació, la composició i els llatinismes, i s'hi insisteix en la utilitat de l'estudi de la llengua llatina. Té com a focus la relació i anàlisi justificada de la llengua llatina respecte al repertori lingüístic de l'alumnat. D'aquesta manera, l'alumnat aprofundeix en els sabers i anàlisis metalingüístiques, la qual cosa permet a més a més, una millora substancial en les llengües d'ús habitual en el vocabulari i la seua comprensió. És en aquest bloc on es troba la major interconnexió amb les competències específiques d'altres llengües d'ús de l'alumnat. A més permet apreciar la importància del llatí com a origen de les dues llengües oficials de la Comunitat Valenciana i, al mateix temps, com a vincle amb moltes altres llengües d'Europa, la qual cosa permet definir-lo com un factor clar d'unió entre els pobles.

El tercer bloc, *Literatura llatina*, aborda les obres de diferents generes i tant d'autors com a d'autores que han suposat una fita en el desenvolupament cultural europeu. En un primer moment cal presentar les peculiaritats de la producció literària clàssica, com a forma d'expressió pròpia de l'època i les connexions de la literatura llatina amb la grega. A partir d'ací s'ha d'anar aprofundint en cadascun dels generes i èpoques, i posar l'accent en aquelles autores i autors i en les obres que hagen tingut una major transcendència per a la literatura europea. Mitjançant l'aprenentatge dels sabers que s'hi inclouen, es busca despertar l'interés de l'alumnat cap a la literatura clàssica i la seua lectura com a font de plaer i de coneixement del món.

El quart bloc, *Roma i la seua pervivència i llegat*, es compon de dos subgrups, que engloben els sabers relacionats amb els aspectes històrics, socioculturals i patrimonials més importants i necessaris per a la correcta comprensió de la cultura i la llengua llatines.

El primer subgrup, *Roma i la seua pervivència*, se centra en els continguts geogràfics, històrics i socioculturals més destacats del món roma necessaris per a dotar l'alumnat del context necessari que afavorisca la comprensió dels textos que es treballen en els blocs anteriors. En qualsevol cas, s'haurà de tindre una visió de conjunt fonamental i clara de la història i evolució de la societat romana.

El segon subgrup, *Llegat*, tracta totes les qüestions relatives a l'herència del món roma, que abasta des de l'arquitectura a l'organització social i la presència de Roma en la Península Ibèrica, i dona especial rellevància a les que perviuen a la Comunitat Valenciana. Per mitja de tot això, l'alumnat ha d'adquirir una consciència crítica dels elements que formen el nostre model de convivència actual, basat en el respecte a altres cultures i formes de vida, però sense oblidar els elements que li són propis. Aquest bloc presenta una clara connexió amb les competències específiques i els sabers associats de matèries com Història d'Espanya, Història de l'Art, Literatura Universal, Filosofia i Història de la Filosofia.

Bloc 1: SISTEMA LENGUA LLATINA

ESTRUCTURA LENGUA LLATINA. CE1 i CE2	1r BATX	2n BAT X
Abecedari, pronunciació i accentuació de la llengua llatina.	X	
Tipus de paraules: variables i invariables.	X	
Concepte de la llengua flexiva: nominal i pronominal.	X	
Peculiaritats de la declinació grega.		X
Conjugació: El verb grec.	X	X
Els casos i els usos d'aquests.	X	
La concordança i l'ordre de paraules.	X	
L'oració: simples i compostes.	X	X
Formes nominals del verb.	X	X

TEXTOS LLATINS I LA INTERPRETACIÓ, TRADUCCIÓ I PRODUCCIÓ CE1 CE2 CE3	1r BATX	2n BATX
Estratègies d'interpretació i traducció, errors freqüents i tècniques per a evitar-los.	X	X
Recursos estilístics freqüents i la relació d'aquests amb el contingut del text.		X
Estratègies i eines, analògiques i digitals, individuals i cooperatives, per a l'autoavaluació, la coavaluació i l'autoreparació.	X	X
Acceptació de l'error com a part del procés d'aprenentatge i actitud positiva de superació.	X	X
Importència de la influència del grec en les llengües del repertori individual de l'alumnat.	X	
Recursos analògics i digitals per a l'adquisició de llengües: Portfolio europeu de les llengües (PEL), imatges, glossaris, diccionaris, etc.	X	X
Estratègies, eines i tècniques de retroversió de textos.	X	X

Bloc 2: EL LLATÍ I EL PLURILINGÜISME

ÈTIMS, DERIVACIÓ, COMPOSICIÓ I LLATINISMES. CE2	1r BATX	2n BATX
Origen i evolució dels sistemes d'escriptura. L'alfabet llatí.	X	
Etapas de l'evolució de la llengua llatina.	X	
Formants llatins (lexemes, sufixos i prefixos) en paraules de la llengua d'ensenyament i en termes específics de les ciències i la tècnica.	X	X
Expressions i llatinismes d'ús freqüent, integrades en les llengües modernes i el seu ús en diferents tipus de textos (literaris, periodístics, publicitaris...)	X	
Influència del llatí en les llengües d'ensenyament i en la resta de llengües que conformen el repertori lingüístic individual de l'alumnat.	X	X
Paral·lelisme entre llengües romàniques i no romàniques.	X	
Regles bàsiques en l'evolució fonètica del llatí a la llengua d'ensenyament.	X	
Lèxic específic bàsic per a la reflexió sobre la comunicació, la llengua i l'aprenentatge d'aquesta.	X	X
Interés per conèixer el significat etimològic de les paraules i la		

importància de l'ús adequat del vocabulari com a instrument bàsic en la comunicació.	X	X
Valoració de la importància del llatí per a la comprensió i expressió correctes en les diferents llengües del seu repertori lingüístic individual.	X	X
Respecte per la diversitat lingüística.	X	X
Bibliografia i bibliografia web (lexicografia, repertoris i glossaris) en l'estudi i aprenentatge de la llengua grega com a base en la consolidació d'altres llengües estrangeres.	X	X

Bloc 3: LITERATURA LLATINA

GÈNERES LITERARIS I OBRES. CE4 i CE5	1r BATX	2n BATX
Principals gèneres literaris, obres i autors llatins, tant dones com homes: importància i influència en expressions artístiques posteriors.		X
La llengua llatina com a principal via de transmissió del món clàssic.	X	
Influència de la literatura llatina en la cultura europea.		X
Analogies i diferències entre els gèneres literaris grecs i els de la literatura actual.		X
Interès cap a la literatura i la lectura d'aquesta com a font de plaer i de coneixement del món.	X	X
Respecte a l'autoria de les fonts d'informació consultades.		X

Bloc 4: ROMA I LA SEUA PERVIVENCIA

ROMA I LA SEUA CULTURA CE4 CE5	1r BATX	2n BATX
Principals aspectes geogràfics i etapes històriques del món romà relacionats amb la comprensió de l'evolució d'Europa.	X	
El Mare Nostrum/la mar Mediterrània com a cruïlla de cultures ahir i hui.	X	
Evolució històrica de l'organització social de Roma com a part essencial de la història i cultura de la societat actual.	X	
Aspectes fonamentals de la vida quotidiana i cultura romana en la conformació de la nostra identitat com a societat i anàlisi crítica d'aquests.	X	
Respecte per la diversitat cultural.	X	X
Interès per conèixer l'evolució cultural a través de l'estudi de la civilització llatina.	X	X

Tècniques bàsiques de cerca i tractament de la informació històrica i geogràfica mitjançant les TIC.	X	X
Estratègies de creació pròpia, individuals o en grup, d'investigació sobre aspectes de la història i geografia grega fent ús de fonts d'informació fiables i de les noves tecnologies.	X	X
Estratègies i eines (analògiques i digitals) per a relacionar, comentar i interpretar el passat i el present a partir dels coneixements adquirits i de la pròpia experiència.	X	X

LLEGAT CE4 CE5	1r BATX	2n BATX
Relació de Roma amb cultures antigues i la seua aportació a la cultura i al pensament de la societat occidental.	X	
La romanització: Hispània i la seua pervivència.	X	
Obres públiques i urbanisme: llegat en l'actualitat.	X	
El dret romà i la seua importància en el sistema jurídic actual.	X	
Les institucions polítiques romanes i la seua influència i pervivència en el sistema polític actual.	X	
Exemples rellevants de la influència de la mitologia clàssica en manifestacions artístiques i literàries.		X
Elements més destacats del patrimoni romà en la península ibèrica amb especial atenció als de la Comunitat Valenciana. .	X	X
Posada en valor, compromís de preservació i gaudi del patrimoni arqueològic roma com a bé social i senyal d'identitat.	X	X
Interés per conèixer l'origen llatí de moltes de les nostres tradicions, costums i manifestacions culturals.	X	X
Comparació i anàlisi contextualitzada d'aspectes de la societat romana relacionats amb els principals reptes del segle XXI.	X	X
Estratègies de creació pròpia individuals o grupals sobre el llegat de la cultura romana, fent ús de fonts d'informació fiables i de les noves tecnologies.	X	X

En síntesi, les matèries Llatí I i II de Batxillerat estan orientades a aconseguir que l'alumnat adquirisca una clara consciència de la importància de l'aprenentatge del llatí en la seua formació personal i acadèmica connectant la llengua i la cultura llatines amb la seua pròpia experiència i amb els coneixements adquirits en altres assignatures. Són, per tant, matèries que contribueixen a aconseguir els descriptors operatius al final d'aquesta etapa educativa, alhora que es promou l'adquisició i desenvolupament de les competències clau necessàries per a enfrontar els reptes i desafiaments del segle XXI.

6. UNITATS DE PROGRAMACIÓ

El conjunt dels Sabers Bàsics de la matèria de Llatí I estan organitzats en 9 unitats de programació.

En les següents Unitats de Programació s'especifiquen:

- a) les sessions dedicades a cada Unitat de Programació
- b) les competències que es potencien en cada cas.
- c) els continguts de cada Unitat de Programació en relació amb els Sabers Bàsics.
- d) els criteris d'avaluació associats
- e) les activitats que poden ser situacions d'aprenentatge
- f) l'organització dels espais d'aprenentatge
- g) els recursos i materials: especifiquem només allò que siga necessari ocasionalment.
- h) les mesures d'atenció per a la resposta educativa per a la inclusió: en cada Unitat podem emprar activitats de gramàtica, exercicis d'expressió oral i escrita i de comprensió lectora adaptats a les necessitats de l'alumnat.
- i) activitats i instruments d'avaluació

PRIMERA AVALUACIÓ	
MORFOLOGIA I SINTAXI	FLEXIÓ NOMINAL: repàs declinacions de substantius i adjectius. Formació del comparatiu i el superlatiu. Formació de l'adverbi. FLEXIÓ PRONOMINAL: repàs de declinacions de pronoms personals, possessius, reflexius i demostratius. Usos deíctic, fòric i emfàtic. Els numerals: ordinals i cardinals. FLEXIÓ VERBAL: veu activa i passiva dels verbs de les quatre conjugacions. Verb sum. Verbs deponents i semideponents. Estructura oracional de la verb passiva. El complement agent. Funcions dels casos El pronom relatiu: les oracions subordinades de relatiu. Morfosintaxi de l'infinitiu i del participi
TEXTOS	Lectura comprensiva i comentada d'obres completes o fragments d'obres traduïdes del llatí. Traducció i interpretació de textos clàssics. Ús del diccionari.
LÈXIC	Etimologia: exercicis de canvis fonètics; famílies de paraules Regles d'evolució fonètica del llatí a les llengües romàniques. Formació de paraules llatines. Modificació, derivació i composició. Estudi dels formants d'origen llatí més productius en la formació de paraules en les llengües modernes conegudes o emprades per l'alumnat.
LITERATURA	Els gèneres literaris: classificació i característiques. Pervivència dels gèneres literaris en les literatures posteriors. Historiografia i oratòria
SEGONA AVALUACIÓ	

MORFOLOGIA I SINTAXI	Verbs irregulars: fero; volo, nolo, malo; fio; eo. Compostos de sum. Verbs defectius. Verbs impersonals Valor dels nexes CUM I UT Valor dels nexes NE i QUOD L'oració composta: juxtaposició i coordinació
TEXTOS	Lectura comprensiva i comentada d'obres completes o fragments d'obres traduïdes del llatí. Traducció i interpretació de textos clàssics i retroversió. Ús del diccionari.
LÈXIC	Etimologia: exercicis de canvis fonètics; famílies de paraules Regles d'evolució fonètica del llatí a les llengües romàniques. Formació de paraules llatines. Modificació, derivació i composició. Estudi dels formants d'origen llatí més productius en la formació de paraules en les llengües modernes conegudes o emprades per l'alumnat.
LITERATURA	Els gèneres literaris: classificació i característiques. Pervivència dels gèneres literaris en les literatures posteriors. Èpica i teatre
TERCERA AVALUACIÓ	
MORFOLOGIA I SINTAXI	Repàs de tota la morfologia nominal i verbal. Les oracions subordinades adverbials finals , temporals i causals. Les oracions subordinades adverbials comparatives, condicionals i consecutives. Les oracions subordinades completives Les oracions interrogatives directes i indirectes.
TEXTOS	Lectura comprensiva i comentada d'obres completes o fragments d'obres traduïdes del llatí. Traducció i interpretació de textos clàssics i retroversió. Ús del diccionari.
LÈXIC	Etimologia: exercicis de canvis fonètics; famílies de paraules Regles d'evolució fonètica del llatí a les llengües romàniques. Formació de paraules llatines. Modificació, derivació i composició. Estudi dels formants d'origen llatí més productius en la formació de paraules en les llengües modernes conegudes o emprades per l'alumnat. Vocabulari específic d'origen grecollatí usual en les disciplines que s'estudien en el Batxillerat. Expressions llatines incorporades al llenguatge habitual i al culte.
LITERATURA	Els gèneres literaris: classificació i característiques. Pervivència dels gèneres literaris en les literatures posteriors. La lírica Repàs dels gèneres literaris

7. SITUACIONS D'APRENENTATGE

Són les situacions i activitats que impliquen el desplegament per part de l'alumnat d'actuacions associades a les competències específiques i a les competències clau, i que contribueixen a adquirir-les i desenvolupar-les. La capacitat d'actuació de l'alumnat en enfrontar-se a una situació d'aprenentatge requereix mobilitzar tota mena de coneixements implicats en les competències específiques, com són els conceptes, els procediments, les actituds i els valors.

Les situacions d'aprenentatge de la matèria de llatí posen en relació les competències específiques de l'assignatura amb els desafiaments del segle XXI i les competències clau, vinculant la pervivència de la llengua i la cultura llatines amb la realitat de l'alumnat.

En el procés d'ensenyament i aprenentatge d'aquestes matèries es potenciaran la transversalitat, la interdisciplinarietat i el dinamisme amb estratègies que fomenten la unió dels continguts culturals i lingüístics de la llengua llatina amb els coneixements de l'alumnat perquè siga el centre en torn al qual gire el seu aprenentatge.

Així doncs, s'ha de tindre present la connexió directa del llatí amb altres matèries com les lingüístiques i les de Ciències Socials per a treballar de manera conjunta les competències que estiguen relacionades. Per a això cal impulsar les activitats que requerisquen interacció, els treballs de recerca, individuals i cooperatius, que permeten avançar en la consecució de les competències clau.

Cal promoure un ensenyament actiu i àgil que compte amb el suport dels mitjans actuals, amb estratègies d'aprenentatge que afavorisquen la possibilitat d'aprendre gaudint amb activitats, jocs, tallers i reptes didàctics que promoguen la superació i el desenvolupament personal de l'alumnat, la seua motivació i creativitat.

Com a marc general de les situacions d'aprenentatge, amb l'objectiu d'atendre la diversitat d'interessos i necessitats de l'alumnat, s'han d'incorporar els principis del disseny universal d'aprenentatge, i assegurar que no existeixen barreres que impedisquen l'accessibilitat física, cognitiva, sensorial i emocional per a garantir la seua participació i aprenentatge, per a això el professorat ha de tindre un paper actiu com a orientador, promotor i guia del desenvolupament personal de l'alumnat. Ha de seleccionar recursos didàctics que promoguen la reflexió sobre el funcionament de la llengua i la cultura llatines. Al seu torn, l'elecció del plantejament didàctic adequat s'ha d'adaptar a les diferents circumstàncies i ritmes d'aprenentatge, per a així respectar la diversitat, incentivar l'esforç, l'actitud investigadora, la capacitat d'argumentació i el treball en equip.

En les situacions d'aprenentatge de la matèria s'han d'incloure activitats que estimulen l'interés i l'hàbit de llegir, com la lectura de textos, traduïts o en versió original, a més de la pràctica de l'expressió escrita i la capacitat de comunicar-se correctament en públic.

Per a l'estudi dels blocs de la llengua llatina cal potenciar el mètode inductiu/contextual, tot propiciant situacions en que l'alumnat descobreisca el significat de paraules, ètims o llatínismes gracies a l'ús d'il·lustracions, de famílies lèxiques, de jocs i del context, preguntes en la llengua vehicular que s'utilitze a l'aula i en llatí de dificultat graduada sobre el contingut dels textos llatins que s'hi vagen treballant. Finalment, cal dur a terme la realització d'exercicis que servisquen per a consolidar els nous trets gramaticals estudiats.

Al seu torn, en l'apartat del sistema lingüístic s'ha d'intentar relacionar el llatí amb el repertori lingüístic de l'alumnat, de manera que es descobrisquen les analogies i diferències entre la llengua parlada en el món roma amb les conegudes i empleades pel discent. D'aquesta manera, s'afavoreix l'experimentació i la participació, a més de posar de rellevància la funcionalitat i transferibilitat de la llengua llatina.

Cal promoure l'expressió oral i escrita en llatí a l'aula, utilitzant textos adaptats o originals amb sentit complet, a més de les tecnologies de la informació i de la comunicació, com vídeos amb dramatitzacions de textos llatins o exercicis d'autocorrecció que servisquen per a consolidar coneixements i destreses.

Quant a l'estudi del bloc de la cultura llatina i la seua pervivència s'ha de partir d'uns coneixements geogràfics i històrics fonamentals i del llegat per a arribar a una major comprensió del passat, i evitar judicis de valor basats en el presentisme. Cal treballar mitjançant activitats que estimulen la reflexió i el pensament crític en l'alumnat. Així mateix, al costat de les estratègies comunicatives, s'ha de fer ús de l'experiència de manera individual o en grup mitjançant tallers didàctics juntament amb activitats de recopilació i sistematització que ajuden a aplicar processos d'anàlisi, observació i experimentació adequats als continguts.

També cal promoure l'acostament al patrimoni romà conservat, de manera física o a través de l'ús de les noves tecnologies, per a crear en l'alumnat una consciència de respecte i compromís ciutadà en l'àmbit local i global.

L'alumnat ha d'establir conclusions i relacions entre la llengua llatina i el repertori lingüístic personal, entre el passat romà i el present, de manera que pugua desenvolupar opinions personals respectuoses sobre la diversitat lingüística i la manera de vida en uns altres temps i cultures.

Les activitats dissenyades d'acord amb aquests principis han d'ajudar l'alumnat a adquirir una major consciència de la importància de l'aprenentatge en el seu desenvolupament personal i han d'afavorir el descobriment, la investigació, l'esperit emprenedor i la iniciativa personal.

CONCRECIÓ DE LES SITUACIONS D'APRENTATGE

Segons el que s'ha exposat anteriorment, entenem que les Situacions d'Aprenentatge no equivalen a les Unitats Didàctiques tradicionals. Ara bé, les Unitats Didàctiques, actualment anomenades Unitats de Programació, poden incloure Situacions d'aprenentatge, val a dir, activitats o dinàmiques que servixen per a plasmar i assolir de manera pràctica els continguts o sabers i desenvolupar les competències. En este sentit, poden constituir Situacions d'Aprenentatge tant activitats de classe, com ara projectes, tallers, participació en concursos (per exemple el Concurs online Odissea), dramatització de mites grecoromans i elaboració de vídeos sobre cultura grecoromana, com també activitats extraescolars, ja siga el Festival de Teatre clàssic de Sagunt o itineraris i visites

culturals a llocs arqueològics, museus o exposicions, que inclouen preparació, execució o posta en comú i reflexió a posteriori de l'activitat.

Així doncs les situacions d'aprenentatge proposades estaran recollides en la programació d'aula.

8. PRINCIPIS METODOLÒGICS

Tenint en compte aquests enfocaments, en aquesta programació s'aposta per una metodologia significativa, interactiva i participativa en què l'alumnat és el protagonista del seu aprenentatge i el professorat l'acompanya i li proporciona les ferramentes i recursos perquè pugui treballar de forma responsable, autònoma, i eficaç. Es posa, doncs, el focus en l'adquisició de capacitats de l'alumnat perquè les pugui aplicar en contextos diferents i li done contingut a allò que aprèn.

Les característiques fonamentals són les següents:

♥ *Caràcter integral i gradual:* en els blocs s'inclouen continguts de diversos tipus i de cap manera s'han de considerar com a elements aïllats. Es pretén, més bé, que l'ensenyament del llatí siga simultani, a efectes didàctics, en els seus diferents blocs. A més tots els continguts de les unitats se seleccionen i es graduen segons uns criteris específics i raonats.

♥ *Caràcter motivant:* l'actitud de l'alumnat i la seua resposta és directament proporcional a la del professorat. De manera que el fet d'idear constantment i aplicar estratègies i procediments variats comporta una motivació positiva envers l'assignatura.

En aquest sentit, la tasca del professorat ha de procurar:

- a) fer-los referències actuals
- b) provocar-los curiositat
- c) despertar els seus sentiments
- d) potenciar la seua creativitat i imaginació
- e) reforçar la seua autestima

♥ *Caràcter flexible i variat:* tot açò atenent als estils d'aprenentatge de l'alumnat; al tipus de contingut que es desenvolupen; als objectius que es persegueixen en cada unitat; a l'adquisició de competències; al resultat de les avaluacions de cadascuna de les seqüències d'ensenyament-aprenentatge; als reforços necessaris per a superar les dificultats, etc.

♥ *Caràcter formatiu i tractament d'errors:* és important fer ús de l'avaluació formativa, que ens done informació qualitativa sobre el procés educatiu. En l'autoaprenentatge té un paper important l'autocorrecció. Per tant, s'ha d'afavorir la participació de l'alumnat en l'avaluació: cal que analitze els propis errors i siga coneixedor del moment exacte en què es troba del seu

aprenentatge. Tots aquests principis tenen com a finalitat que els alumnes siguin, gradualment, capaços d'aprendre de forma autònoma.

- ♥ *Caràcter inclusiu:* és fonamental el tractament de la inclusivitat en l'aula i per tal d'atendre aquesta diversitat és adient un aprenentatge cooperatiu que aprofite l'heterogeneïtat per facilitar el desenvolupament de les habilitats comunicatives, l'aprendre a aprendre, el sentiment de col·lectivitat, la millora en la implicació de l'alumnat i la creativitat.
- ♥ *Caràcter interdisciplinar:* és necessària la coordinació altres matèries com el valencià o el castellà, de manera que es farà referència constant a aquestes llengües, perquè l'alumnat reflexione sobre els paral·lelismes i diferències entre elles i perquè es consolide entre ells la noció de llengües romàniques.
- ♥ *Educació en valors cívics i socials:* el nostre alumnat ha de conèixer, assumir i exercir els seus drets i deures en el respecte als altres, practicant la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups, exercitant-se en el diàleg i afermant els drets humans com a valors comuns d'una societat plural.

En concret, la metodologia emprada per a aquest curs de LLATÍ II és l'anomenada pels lingüistes "gramàtica-traducció", és a dir, aquella que per mitjà de l'estudi i treball de la gramàtica i la morfologia, l'alumnat arriba a poder comprendre textos llatins de dificultat mitja-alta.

Pel que fa a la gramàtica, les explicacions seran senzilles, incidint només en aquelles estructures gramaticals que són més freqüents en llatí. La sistematització i teorització de la morfologia no seran un fi "per se", sinó un instrument per tal que l'alumnat arribe al domini de les estructures morfològiques i sintàctiques que li possibiliten la comprensió fluida dels textos llatins.

L'aprenentatge de les estructures morfològiques i sintàctiques es basarà en criteris de freqüència i de rendibilitat: es donarà prioritat a aquelles estructures lingüístiques que es puguin trobar amb major freqüència en qualsevol autor llatí, desestimant allò que siga infreqüent i, per tant, poc rentable.

A més, la seqüenciació de continguts gramaticals ha de tenir en compte que primerament cal presentar als alumnes aquells elements de la gramàtica llatina més semblants als de la llengua pròpia, i que cal exercitar repetidament els fets lingüístics més allunyats de les estructures que l'alumne domina en la seua llengua.

Tenint en compte que aquesta és una matèria l'aprenentatge de la qual ja ha començat el curs anterior, es reservarà per a aquest segon curs l'estudi d'aquelles categories morfològiques que per la seua major dificultat no hagen estudiat en primer, i també es continuarà amb l'estudi de la sintaxi,

especialment l'oracional, fins donar una visió general d'aquelles estructures llatines que apareixen amb més freqüència en els textos treballats a classe.

Els textos seran la base fonamental del treball de l'alumnat durant aquest curs. Aquests seran senzills al principi i presentaran més dificultats a mesura que s'avance en l'estudi de les oracions compostes i subordinades. Els textos seleccionats seran textos clàssics en prosa, de naturalesa declarativa. Es treballarà especialment l'obra de Cèsar ja que una de les opcions de selectivitat versa sobre la traducció d'un text d'aquest autor.

L'alumnat treballarà amb el dossier que la professora els proporcionarà a través de la plataforma Aules on estan tots els continguts seqüenciats i amb dificultat progressiva.

9. CRITERIS D'AVUACIÓ DE LES CE

CE1: *Analitzar els elements bàsics de la llengua llatina, tot identificant i reflexionant sobre el seu funcionament lingüístic a través de la comparació amb les llengües conegudes per l'alumnat. (30%)*

1.1. Identificar i analitzar en profunditat els aspectes morfològics del llatí (excepcions i irregularitats de la declinació i conjugació) en textos clàssics llatins.

1.2. Distingir i analitzar en profunditat els aspectes sintàctics del llatí en textos llatins clàssics.

1.3. Reconèixer i classificar les oracions i les construccions sintàctiques llatines en textos clàssics llatins.

1.4. Utilitzar de manera precisa la formació i funcions de les formes no personals del verb en textos clàssics llatins.

1.5. Valorar la llengua llatina com a mitja per a l'adquisició d'altres llengües estrangeres ajudant a l'enriquiment personal i professional.

Descriptors operatius: CCL1 CCL2 CP2 STEM2

CE2. *Identificar i valorar els principals elements lèxics llatins, les seues variacions i el seu llegat en les llengües conegudes per l'alumnat a través de l'aprenentatge de l'etimologia, els llatinismes, la composició i derivació. (10%)*

2.1 Conèixer i aplicar les regles d'evolució fonètica del llatí per a deduir l'evolució de les paraules llatines a les llengües cooficials de la Comunitat Valenciana.

2.2. Manejar adequadament els mecanismes de derivació en les llengües conegudes per l'alumnat.

2.3. Inferir el significat d'alguns tecnicismes i neologismes aplicant els principals fonaments de la derivació i composició amb prefixos llatins.

2.4. Adoptar una actitud de respecte cap a la diversitat com a riquesa cultural i lingüística reflexionant sobre els estereotips lingüístics.

Descriptors operatius: CP2 CP3 STEM1 CPSAA7

CE3. *Argumentar, interpretar, traduir i produir textos llatins, escrits i orals de dificultat graduada a partir d'estratègies de deducció i inducció utilitzant el context lingüístic, històric, social i polític. (40%)*

3.1. Aplicar els coneixements sobre elements i construccions morfològiques i sintàctiques regulars i irregulars en la interpretació i traducció de textos clàssics.

3.2. Ajustar el significat dels termes llatins tenint en compte la informació proporcionada en els textos i utilitzant els suports necessaris per a la seua traducció.

3.3. Llegir passatges i textos clàssics posant-los en el context de la literatura llatina.

3.4. Interpretar i traduir textos llatins adaptats o originals de diferents gèneres literaris, apreciament les semblances i coincidències amb altres llengües conegudes.

3.5. Reflexionar sobre les pròpies traduccions i proposar i argumentar els canvis a partir de la reflexió lingüística.

Descriptors operatius: CCL4 CCEC1 CCEC2

CE4. *Identificar i valorar les contribucions de la cultura llatina en l'origen de la ciutadania europea relacionant críticament el present i el passat. (10%)*

4.1. Identificar i reflexionar sobre els elements essencials dels gèneres literaris llatins amb la finalitat de reconèixer les seues estructures bàsiques i contrastar-los amb textos de la literatura actual.

4.2. Revisar la presència d'elements de la mitologia clàssica en la literatura actual.

4.3. Planificar i realitzar senzilles investigacions en formats analògics o digitals sobre les contribucions de la cultura llatina, utilitzant diverses fonts d'informació.

4.4. Argumentar i debatre respectuosament sobre la importància de la cultura llatina per al desenvolupament d'una societat democràtica i global.

Descriptors operatius: CCL3 CP3 CD1 CPSAA4 CC1

CE5. *Identificar i valorar el patrimoni històric, arqueològic, artístic i cultural, material i immaterial, de la civilització llatina com a font de saber i d'inspiració de diferents manifestacions culturals. (10%)*

5.1. Investigar sobre el llegat patrimonial en l'art i la cultura heretada de la civilització llatina.

5.2. Identificar i explicar la importància de la tradició romana com a font d'inspiració en les manifestacions culturals i artístiques posteriors.

5.3. Dissenyar, planificar i realitzar activitats sobre el llegat de la literatura llatina per a percebre la seua presència en la nostra cultura actual.

5.4. Mostrar interès i respecte per la preservació, conservació i restauració del

patrimoni roma per a assegurar la seua sostenibilitat i futur

Descriptors operatius: CCL3 CD3 CC1 CC4 CE1 CCEC1 CCEC2

10.INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

D'acord amb el que es disposa al **Reial Decret 243/2022**, l'avaluació serà contínua i formativa i tindrà com a fi detectar les dificultats en el moment en què es produïsquen, analitzar les seues causes i, en conseqüència, reorientar la intervenció educativa i adequar-la a la diversitat de capacitats, ritmes d'aprenentatge, interessos i motivacions de l'alumnat. Així mateix, el caràcter formatiu implicarà que l'avaluació siga un instrument per a la millora dels processos d'ensenyament i d'aprenentatge, ja que ofereix al professorat uns indicadors de l'evolució dels successius nivells d'aprenentatge dels seus alumnes, amb la consegüent possibilitat d'aplicar mecanismes correctors de les insuficiències advertides.

Cal promoure l'ús generalitzat d'instruments d'avaluació variats, diversos i adaptats a les diferents situacions d'aprenentatge que permeten la valoració objectiva de tot l'alumnat mentre es garanteix, així mateix, que les condicions de realització dels processos associats a l'avaluació s'adapten a les necessitats de l'alumnat amb necessitat específica de suport educatiu.

Amb la finalitat d'avaluar el grau d'adquisició de les competències utilitzarem diversos instruments d'avaluació :

- **Observació directa i sistemàtica.** Permet observar i valorar en l'alumnat: la participació en les activitats quotidianes de l'aula, l'assistència, l'actitud i interès els hàbits de treball: si acaba a temps les feines, constància en el treball, cura del material, els intercanvis orals: preguntes, interacció a classe etc.
- **Treball diari.** la realització d'activitats proposades, tant a casa com a l'aula, la correcció de les activitats, traduccions i entrega de textos etc

Dins d'aquestes tasques són molt importants les **traduccions** ara en casa ara en l'aula, que seran contínues, per a l'aprenentatge de la sintaxi i de les tècniques de traducció. Aquestes traduccions en l'àmbit individual serviran també per a aconseguir una classe oberta i una participació important de l'alumnat quan aquestes es comenten i corregisquen en classe.

- **Els exàmens tradicionals o proves objectives.** Hi haurà, com a mínim, dos exàmens per avaluació i seguiran, en la mesura del possible, l'estructura de les proves EBAU. Es faran també proves de traducció d'un text per veure el grau d'assoliment dels continguts treballats.
- **Presentacions individuals o en grup,** escrits i després exposats a classe. L'alumnat haurà de realitzar a cada avaluació una presentació dels temes de literatura Així es podrà comprovar

la capacitat creativa de l'alumnat en la planificació, cerca, recopilació i sistematització de la informació.

-RELACIÓ ENTRE LES COMPETÈNCIES I ELS INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ

Els treballs, observació diària, les diferents proves i la varietat en la tipologia d'exercicis de cada prova té com a finalitat recollir la progressió de les competències clau i específiques, tal i com precisem a continuació:

COMPETÈNCIA ESPECÍFICA 1	INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ
<i>Analitzar els elements bàsics de la llengua llatina, tot identificant i reflexionant sobre el funcionament lingüístic a través de la comparació amb el llatí i amb les llengües conegudes per l'alumnat.</i>	El seguiment d'aquesta competència es du a terme mitjançant les dos proves escrites i així com en els exercicis diaris de comprensió, anàlisi i traducció de textos.
DESCRIPTORS Competències Clau: CCL1, CCL2, CP1, CP2, CD3, CPSAA4, STEM3	
COMPETÈNCIA ESPECÍFICA 2	INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ
<i>Identificar i valorar els principals elements lèxics llatins, les seues variacions i el seu llegat en les llengües conegudes per l'alumnat, a través de l'aprenentatge de l'etimologia, els llatinismes, la composició i la derivació.</i>	El seguiment d'aquesta competència es du a terme mitjançant les qüestions d'etimologia de a partir de la prefixació dels verbs, als exercicis de classe i a les proves escrites.
DESCRIPTORS Competències Clau: CCL1, CCL2, CP1, CP2, CD3, CPSAA4, STEM 3	
COMPETÈNCIA ESPECÍFICA 3	INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ
<i>Argumentar, interpretar, traduir i produir textos llatins, escrits i orals, de dificultat graduada a partir d'estratègies de deducció i inducció utilitzant el context lingüístic, històric, social i polític.</i>	El seguiment d'aquesta competència es du a terme mitjançant les qüestions de cultura, així com en els exercicis diaris i els treballs d'investigació.
DESCRIPTORS Competències Clau: CCL1, CCL2, CP1, CP2, CD3, CPSAA4, STEM 3	
COMPETÈNCIA ESPECÍFICA 4	INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ
<i>Identificar i valorar les contribucions de la cultura llatina en l'origen de la ciutadania europea i relacionar críticament el present i el passat.</i>	El seguiment d'aquesta competència es du a terme mitjançant les exposicions sobre els temes de cultura i a les activitats complementàries i les eixides extraescolars.
DESCRIPTORS Competències Clau: CCL5, CP3, CC3, CCEC1, CCEC2, CCEC3.1	
COMPETÈNCIA ESPECÍFICA 5	INSTRUMENTS D'AVALUACIÓ
<i>Identificar i valorar el patrimoni històric, arqueològic, artístic i cultural, material i immaterial, de la civilització llatina com a font de saber i d'inspiració de diferents manifestacions culturals.</i>	El seguiment d'aquesta competència es du a terme mitjançant les exposicions sobre els temes de cultura i a les activitats complementàries i les eixides extraescolars.
DESCRIPTORS Competències Clau: CCL5, CP3, CC3, CCEC1, CCEC2, CCEC3.1	

10.1 CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

Pel que fa a la qualificació de cada avaluació, s'obtindrà de la manera següent:

→ L'estructura serà la següent:

1. Traducció d'un text llatí clàssic, de naturalesa narrativa, d'una extensió de 30 a 35 paraules. Les traduccions es centraran en textos de Cèsar. Es podrà utilitzar diccionari. (5 punts)

2. Quatre qüestions obligatòries:

– 2.1. Anàlisi sintàctica del text: (2 punts)

– 2.2 Anàlisi morfològica de quatre paraules. (1 punt)

– 2.3. Lexicologia: estudi lexicològic de dos verbs. (1). L'estudi es centrarà en la modificació per preverbis en general i amb els sufixos més productius i a la derivació a que han donat peu els verbs formats amb els prefixos i sufixos esmentats en mots (de qualsevol classe) de les llengües conegudes per l'alumnat.

– 2.4. Literatura: els temes proposats per al present curs són els següents: Oratòria, Història, Epica i Lírica, Teatre. (1 punt)

► La nota de l'avaluació tindrà en compte els percentatges següents:

- Exàmens: 80%
- Participació i treball diari: 10%
- Treball i exposició temes de cultura : 10%

Per tant, la qualificació d'avaluació serà la mitjana dels exàmens, amb l'arrodoniment corresponent; per exemple: 6'4 podrà ser un 6 o un 7, igual que un 6'7 serà un 6 o 7. En tots dos casos pot variar l'arrodoniment segons la tasca i les notes de classe. Aquesta casuística s'estudiarà cas per cas. No obstant això, les dècimes es guarden per a la nota final, en la qual es ponderarà al número sencer següent amb +0.5 dècimes.

L'avaluació de l'alumnat eixirà de la suma de tots aquests elements avaluatius. És condició indispensable que l'alumnat assistisca amb regularitat a classe i realitze, tant a casa com a l'aula, totes les activitats que es plantegen per part de la professora. Si un alumne/a deixa d'assistir a classe (sense justificació), serà qualificat negativament tant en aquelles activitats que hauria d'haver realitzat (exercicis, treballs) com en l'actitud envers l'assignatura. També es qualificarà negativament aquells alumnes, que havent faltat a un examen, no presenten a la professora cap tipus de justificació (justificant mèdic). En eixe cas seran qualificats amb un 0 en eixa prova i no se'ls farà cap recuperació, ja que l'avaluació és contínua. A més a més, si un alumne/a falta a les hores prèvies d'un

examen, haurà de presentar un justificant ja que, en cas que no justifique l'absència, se li penalitzarà la nota.

La llengua vehicular de l'assignatura és el valencià. L'adequació i la correcció en l'expressió oral i escrita són importants. Pel que fa a les faltes d'ortografia es seguirà el següent criteri: cada falta no repetida descomptarà 0'05 fins un màxim de 2 punts.

L'avaluació de l'assignatura és contínua. L'estudi del llatí ha de ser quotidià i progressiu; l'alumnat no pot oblidar la matèria explicada, que continuarà apareixent en els nous textos.

Així mateix, no es duren a terme proves de recuperació d'una avaluació concreta, perquè el llatí, com totes les llengües, és un sistema complet, indivisible que es va aprenent de forma progressiva. Dins d'un procés d'avaluació contínua i variada, la qualificació de l'avaluació és suma d' ítems diferents. L' alumna/e treballarà de mode individual i personalitzat les competències no assolides per tal de poder superar-les a l'avaluació següent. Només al final del procés d'ensenyament-aprenentatge es pot avaluar objectivament i realment l'alumnat.

► **Nota final del curs** : en ser avaluació contínua, la valoració final serà de manera gradual i progressiva, tenint en compte els percentatges següents:

Primera avaluació: 20 %

Segona avaluació: 30 %

Tercera avaluació 50%

L'alumnat que no haja aconseguit arribar als nivells mínims exigibles durant el curs i haja suspès la matèria tindrà la possibilitat de recuperar l'assignatura en la **convocatòria extraordinària** de juny amb la realització d'una prova escrita. La prova tindrà les mateixes característiques i contingut que la realitzada al darrer examen del curs.

Segons el reglament intern del centre, la falta d'assistència a classe de manera reiterada pot provocar la impossibilitat de l'aplicació correcta dels criteris d'avaluació i la pròpia avaluació contínua. El percentatge de faltes d'assistència injustificades, que originen la impossibilitat d'aplicació de l'avaluació contínua s'estableix en el 20% del total d'hores lectives. L'alumnat que es veja implicat en aquesta situació es sotmetrà a una avaluació extraordinària, a final de curs, convenientment programada, de tota la matèria. A més, haurà de presentar tots els treballs i lectures encomanades al llarg del curs. L'examen tindrà un valor del 80% i els treballs del 20% per al còmput de la nota.

Pel que fa a l'alumnat que té **pendent** l'assignatura per al curs següent, es tindran en compte diversos factors:

-Si l'alumnat està matriculat en l'assignatura i aprova la primera avaluació, la matèria pendent quedarà aprovada. Si no, s'haurà de presentar a una prova de recuperació durant el segon trimestre (d'acord amb el calendari escolar).

-Si l'alumnat no està matriculat en l'assignatura haurà de seguir el calendari de recuperacions marcat pel centre. La professora li proporcionarà el material per poder treballar i s'haurà de presentar a les convocatòries establertes.

Es programarà, per a l'alumnat repetidor, les activitats acadèmiques de morfosintaxi i exercicis de traducció fins el mes que s'acorde al centre, data en què tinguen lloc els exàmens. A més es farà un seguiment-control d'allò programat per a cada alumne.

És important remarcar que aquesta presa de contacte personal de la professora amb l'alumnat que ha de recuperar l'assignatura suspesa, serà periòdica, amb una freqüència setmanal.

La comprovació del progrés del treball es farà de la manera següent:

a) Morfologia: mitjançant preguntes sobre la matèria que cada setmana indica el temari o programa establert a principi de curs.

b) Sintaxi: mitjançant la revisió i correcció dels exercicis de traducció.

11. MESURES DE RESPOSTA EDUCATIVA PER A LA INCLUSIÓ

D'acord amb el Decret 104/2018, i l'Ordre 20/2019, atendre la diversitat en l'aula és imprescindible per millorar les oportunitats educatives de tot l'alumnat. S'ha de partir en tot moment del principi d'igualtat, com a garantia d'oferir les mateixes oportunitats a tot l'alumnat. Seguint el Diseny Universal d'Aprenentatge (DUA) s'ha d'aconseguir una inclusió efectiva i minimitzar barreres físiques, sensorials, cognitives i culturals que hi puguin haver a l'hora de dur a terme les diferents propostes i activitats, tant de material com d'accés, tenint en compte la diversitat de l'alumnat.

Atenent els principis d'equitat i d'inclusió, s'estableixen quatre nivells de resposta educativa per a la inclusió. El primer nivell es refereix a les mesures que impliquen els processos de planificació i l'organització dels suports del centre, el segon nivell es dirigeix a tot l'alumnat del grup-classe i inclouen el disseny i aplicació de programacions didàctiques que donen resposta la diversitat de tot l'alumnat del grup, incloent les activitats d'ampliació i reforç i la prevenció de dificultats d'aprenentatge.

Les mesures del segon nivell es determinen en les unitats didàctiques així com en el pla d'acció tutorial i el pla d'igualtat i convivència continguts en el projecte educatiu de centre i la seua concreció en el Pla d'Actuació per a la Millora (PAM).

El tercer nivell de resposta el constitueixen les mesures dirigides a l'alumnat que requereix una resposta diferenciada, individualment o en grup, que impliquen suports ordinaris addicionals.

Aquest nivell inclou mesures curriculars que tenen com a referència el currículum ordinari i com a objectius que l'alumnat destinatari promocione amb garanties a nivells educatius superiors. S'inclou l'organització d'activitats d'enriquiment o reforç, les adaptacions d'accés al currículum que no impliquen materials singulars, personal especialitzat o mesures organitzatives extraordinàries.

En el quart nivell de resposta el constitueixen les mesures dirigides a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu que requereix una resposta personalitzada i individualitzada de caràcter extraordinari que implique suports especialitzats addicionals.

En aquest nivell de primer de batxillerat l'atenció individualitzada i l'atenció a la diversitat s'enfoca principalment en mesures de reforç:

-Mesures de suport ordinari (Nivell II) Les mesures a adoptar van destinades al següent tipus d'alumnes: alumnes repetidors, (aquest any no hi ha cap) alumnes amb alguna dificultat d'aprenentatge i alumnes (si n'hi haguera) d'incorporació tardana al sistema educatiu, que són els que, en principi solen presentar dificultats en l'aprenentatge ordinari en els aspectes bàsics del currículum i no haver desenvolupat convenientment els hàbits de treball i estudi. Davant aquests alumnes les mesures seran de caràcter organitzatiu i metodològic. Ho farem des de diferents perspectives:

ACCÉS:

- Supervisió de l'accessibilitat física, sensorial, i cognitiva d'espais i mobiliari de les aules i altres espais dins i fora.
- Control de l'assistència i prevenció de l'absentisme
- Actualització de la informació educativa sobre l'alumnat del grup classe assegurant la protecció de dades i la confidencialitat: qualificacions i avisos personals.
- Proporcionar múltiples formes de representació (DUA)
- Adequació i accessibilitat dels recursos tecnològics i dels materials didàctics i curriculars comuns que siguin coherents amb els valors inclusius (art. 4 apartat 5f Decret 104/2018)

PARTICIPACIÓ :

- Activitats proposades que fomenten el treball en equip i cerquen la interacció compensada entre alumnes/as a classe.
- Actuacions que promociónen la igualtat, convivència positiva i prevenció de conflictes: compliment de normes de comportament consensuades pel grup des

d' Acció Tutorial.

- Activitats de sensibilització de caràcter coeducatiu, igualitari i inclusiu a l'aula. posada en valor de les bones maneres en el tracte a classe, llenguatge respectuós, el to de veu, l'expressió corporal, etc.
- Acompanyament a la identitat i expressió de gènere amb el grup classe.

- Ús d'estratègies per promoure i facilitar la participació activa i positiva de l'alumnat en les activitats de classe a l'aula i fora de l'aula: facilitant l'accés a la informació (esquemes, mapes conceptuals, imatges, etc) facilitant l'accés al material (tenir més llibres a classe per si algú no el porta, fotocòpies, préstec de llibres de lectura, investigar la raó de no voler assistir a una activitat extraescolar, etc)
- Fases de detecció i primeres actuacions dels protocols de prevenció i intervenció davant supòsits de violència i desprotecció (ordre 62/2014 de 28 de juliol): atenció als comportaments i reaccions a classe en la interacció amb els altres.
- Ús de diferents formes de motivació, expressió del coneixement, presentació de les activitats de manera que s'oferisca oportunitat de participar a tots/totes: correcció voluntària d'exercicis, possibilitats de respondre tant oral com de forma escrita, elecció de temes de treball, adjudicació de rols en l'equip, posada en comú, etc.
- Activitats d'orientació acadèmica i professional que preparen l'alumnat per a la presa de decisions vocacional i que incorporen la perspectiva de gènere: suport a l'alumnat en preguntes i dubtes al respecte, així com al dep. d'Orientació

APRENTATGE:

- Programacions i unitats didàctiques integrades/inclusives: funcionalitat i significativitat dels continguts, ajust dels criteris d'avaluació transversals, selecció i adequació dels procediments i instruments d'avaluació.
- Planificació personalitzada d'activitats d'ampliació o reforç com a part de les unitats didàctiques, que compense els diferents ritmes d'aprenentatge de l'alumnat facilitant fitxes de reforç als alumnes amb més dificultats, i d'ampliació a aquells/aquelles alumnes que puguen aprofundir més.
- Afavorir la capacitat d'aprendre per si mateix guiant-li en la cerca d'informació i donant pautes per a la seua elaboració: selecció (validesa de les fonts d'informació), concreció, tractament (esquemes, redacció en ordre lògic) tant en l'ús de TICs com en suport escrit.
- Aplicació d'actuacions i/o programes preventius de dificultats d'aprenentatge acordats amb l'alumnat del grup-classe.
- Ubicació en l'aula prop del professor/a per facilitar una atenció més individualitzada.
- Suport visual en les explicacions de classe.
- Lectures recomanades per a millorar la competència lingüística i la comprensió lectora mitjançant el treball sobre textos variats i el pla lector del departament que inclou la tria de lectures voluntàries.

CONTINGUTS

- Presentar els continguts utilitzant diferents estratègies.
- Prioritzar uns objectius sobre altres segons les capacitats.
- Preparació d'exercicis amb dificultat gradual per als conceptes lingüístics i lèxics.
- Posar de relleu la transversalitat en els diferents continguts.

METODOLOGIA

- Dissenyar activitats d'aprenentatge diferenciades
- Establir diferents nivells d'ajuda dins de l'aula.
- Utilitzar formes de treball cooperatiu.
- Crear un ambient de col·laboració i no de competitivitat.
- Emprar gran varietat de recursos didàctics, sobretot visuals.
- Fer ús de material didàctic més pràctic.
- Establir plans de treball personalitzats (PAP)
- Afavorir el debat i la reflexió quan siga necessari
- Proporcionar activitats de reforç

AVALUACIÓ

- Proporcionar a l'alumnat informació clara de criteris.
- Seleccionar instruments d'avaluació variats.
- Avaluar no sols el producte sinó tot el procés d'aprenentatge.
- Tenir flexibilitat en els temps d'exàmens, proves o d'activitats.

-Mesures de suport específic (Nivell III): s'han d'aplicar si constatem que en el nostre grup tenim alumnes amb algun dels següents perfils:

- **Amb dificultats visuals i de lectoescriptura** (dislèxia)

- Situar en proximitat a la pissarra i a la professora.

-Donar més importància al contingut que al format: ús de tauleta o ordinador, si fora necessari

-Evitar la correcció sistemàtica i en roig.

-Fer notar a l'alumne/a d'on partim i què volem aprendre .

-Prestar atenció a la presentació de textos escrits: atenció a la grandària i tipografia i espaiat de textos en paper, pissarra, projeccions

-Acompanyar les explicacions orals: amb reforç visual (esquemes a la pissarra, vídeos, etc) i /o auditius (lectura en veu alta), ús de frases no molt llargues, vocabulari nou amb sinònims, donar instruccions clares i concises i seqüenciades.

-Treball en grup cooperatiu.

- Facilitar l'accés al currículum: elaboració de materials diversos: auditius, esquemes, guions, que l'ajuden a seguir l'explicació.

- Controlar els seus apunts (completesa, ordre, etc), i garantir un text "segur" perquè pugui contrastar, estudiar, etc.

- Elaborar proves i instruments d'avaluació variats; proves orals/tests/ opció vertader-fals/ relacionar, etc), preguntes concretes, enunciats més curts, més temps si el necessita, etc.

- **Amb dificultats auditives**

- Proximitat a la pissarra i a la professora: accés a lectura bucolinguofacial, amb bocalització clara i acompanyament gestual.

-Senyalització dels espais amb directoris, pictogrames.

- Facilitats d'accés al currículum: elaboració de material visual, d'esquemes, guions, que l'ajuden a seguir l'explicació.

- Donar més importància al contingut que al format: ús de tauleta o ordinador, si fora necessari.

- Evitar la correcció sistemàtica i en roig.

- Fer notar a l'alumne/a d'on partim i què volem aprendre

- Controlar els seus apunts (completesa, ordre, etc), i garantir un text "segur" perquè pugui contrastar, estudiar, etc.

- Elaborar proves i instruments d'avaluació: varietat (oral/tests/ vertader-fals/ relacionar, etc), preguntes concretes, enunciats més curts, més temps si el necessita, etc.

- Planificar reforç pedagògic (si és el cas): coordinació i assistència al DO per treballar tècniques d'estudi, d'organització, control d'estrés, etc.

- **Amb desconeixement de l'idioma** (incorporació tardana al sistema educatiu valencià, dificultats de llenguatge i parla)

- Situar en proximitat a la pissarra i a la professora.

- Donar més importància al contingut que al format. Evitar la correcció sistemàtica i en roig.
- Fer notar a l'alumne/a d'on partim i què volem aprendre .
- Acompanyar les explicacions orals: amb reforç visual (esquemes a la pissarra, vídeos, etc) i /o auditiu (lectura en veu alta), ús de frases no molt llargues, vocabulari nou amb sinònims, donar instruccions clares i concises i seqüenciades.
- Adequar els llibres de lectura al nivell lector de l'alumne/a
- Controlar els seus apunts (completesa, ordre, etc), i garantir un text “segur” perquè pugui contrastar, estudiar, etc.
- Elaborar proves i instruments d'avaluació variats; proves orals/tests/ opció vertader-fals/ relacionar, etc), preguntes concretes, enunciats més curts, més temps si el necessita, etc.
- Assistència d'agents interns i/o externs (PT, logopeda, etc)

- **Amb dificultats de mobilitat:**

- Facilitar l'organització de l'espai a l'aula, als corredors, banys, centre.
- Adequar l'ús del mobiliari: taula, ordinadors, taulers d'anuncis...
- Facilitar la participació en activitats complementàries del grup.
- Atendre la socialització en els temps entre classes i al pati en coordinació amb el tutor/a.

- **Amb dificultats intel·lectuals (TDAH, d'espectre autista-TEA-, de conducta...)**

- Coordinació amb el tutor i equip docent.
- Donar més importància al contingut que al format: ús de taulet o ordinador, si fora necessari.
- Flexibilitzar el temps adequant-lo al seu ritme: entregues, realització d'activitats, lectures, respostes orals, còpia d'apuntes, realització d'exàmens.
- Ajudar a la planificació d'agenda, deures, estudi, dates d'exàmens per evitar oblit.
- Complementar materials escrits i visuals: textos i imatges.
- Afavorir l'ús de TICs.
- Donar més importància al contingut que al format: ús de taulet o ordinador, si fora necessari. Evitar la correcció sistemàtica i en roig.
- Fer notar a l'alumne/a d'on partim i què volem aprendre .

- Prestar atenció a la presentació de textos escrits: atenció a la grandària i tipografia i espaiat de textos en paper, pissarra, projeccions
- Acompanyar les explicacions orals: amb reforç visual (esquemes a la pissarra, vídeos, etc) i /o auditiu (lectura en veu alta),
- Usar frases no molt llargues, vocabulari nou amb sinònims, donar instruccions clares i concises i seqüenciades, assegurar-se de la comprensió de la pregunta en fer una prova, donar possibilitat d'esborrar o usar corrector.
- Evitar els dobles sentits o la ironia.
- Treballar de manera transversal amb tutoria les habilitats socials: assertivitat, autocontrol, autoestima i autoconcepte, acordant amb l'equip docent pautes comunes d'acció.

- **Alumnat amb altes capacitats.**

- Enriquir el currículum comú de manera en vertical amb més continguts, o en horitzontal establint connexions i relacions amb altres matèries.
- Afavorir la investigació personal i l'autonomia en aprendre a aprendre segons els seus interessos personals.
- Posar en valor les produccions personals per tal d'incentivar la motivació i la creativitat.
- Programar treballs en equip en què interactue de manera enriquidora amb companys/nyes.
- Elaborar proves i instruments d'avaluació variats i obertes que li oferisquen la possibilitat de mostrar el que sap.
- Vigilar l'acceptació pel grup i el nivell emocional (ansietat, empatia, soledat, etc)

Juntament amb la inclusió d'aquell alumnat amb les característiques pròpies enunciades anteriorment, i com estableix el Decret 104/2018, des de la nostra matèria es potenciaran totes aquelles activitats que servisquen per a la promoció de la igualtat, la convivència positiva i la prevenció de conflictes i violència que comporten la participació de l'entorn i la comunitat educativa, com a concreció del Pla d'Acció Tutorial, del Pla d'Igualtat i Convivència i dels programes preventius, projectes d'innovació, projectes europeus etc que es desenvolupen al centre.

S'ha tingut en compte la sensibilització, sobretot, en la igualtat de gènere posant en primer pla les dones de l'antiguitat perquè hi haja una presència més equilibrada de dones i homes. Des de la matèria de llatí es farà una anàlisi crítica de les realitats sexistes i discriminatòries de l'antiguitat i

d'avui perquè l'alumnat reflexione sobre la importància de la igualtat, la tolerància i l'acceptació, com a garantia de convivència i de desenvolupament integral de les persones.

- **Pla de reforç individualitzat per a alumnat repetidor**

Si un alumne repeteix curs, es prendrien les següents mesures:

Sempre amb l'orientació del DO, i en coordinació amb el tutor o tutora i l'equip docent, tindrem presents mesures més generals que són d'ajuda a alumnat amb dificultats diferents:

- Reforçar l'autoestima evitant deixar-lo en evidència i destacant accions i participacions positives dins del grup.

- Atendre a la integració amb els companys/nyes per tal de prevenir situacions d'assetjament o de soledat.

- Acompanyament professor/a "tutor/a" (amb algú qui tinga afinitat)

- Planificar reforç pedagògic (si és el cas): assistència al DO per treballar tècniques d'estudi, d'organització, control d'estrès, etc. S'incidirà en tècniques específiques que milloren l'hàbit d'estudi: ordre i estructuració en els apunts, traduccions netes que puguin repassar posteriorment, recapitulació de conceptes al final d'un tema, elaboració d'esquemes, regles mnemotècniques, etc.

- S'assenyalarà sempre, en cada tema, els continguts mínims i els aspectes susceptibles d'ampliació destinats als alumnes que desitgen aprofundir.

- Es plantejarà traduccions del llatí o grec al valencià amb diferents graus de dificultat tenint en compte les peculiaritats de l'alumnat.

- S'observarà i atindrà individualment a cada alumne perquè aquell que plantege deficiències de comprensió i aprenentatge pugui esmenar-les durant el curs, mitjançant exercicis adequats de reforç o d'ampliació.

- Si hem de fer algun treball col·laboratiu- digital, s'organitzarà la classe en grups relativament homogenis i compensatori perquè treballen aprofitant les sinergies de tots els membres.

12. RECURSOS DIDÀCTICS I MATERIALS

Recursos materials

Treballarem la matèria amb el dossier que la professora els proporcionarà a través d'Aules. Així mateix, tindrem com a suport el llibre de l'editorial Casals que està pensat per a primer i segon.

A més del material que la professora passe a l'alumnat, es poden incloure altres materials com diccionaris, llibres didàctics de consulta, mapes etc. A mesura que avança el curs serà cada vegada més freqüent l'ús del diccionari. S'inclouen també les llibres de lectura abans esmenats. Per altra banda, també es poden utilitzar materials més dinàmics i lúdics com ara jocs, bingos, construccions,

maquetes, murals, fotografies, material confeccionat per l'alumnat i qualsevol altre tipus de material fungible (cartolines, retoladors...), encara que aquests s'utilitzen en menys ocasions i per a qüestions concretes. Relacionats amb aquests, es mostraran materials publicitaris per comprendre la influència del món romà en la cultura occidental, així com retalls de periòdics, còmics, revistes etc.

Recursos digitals

Són tots els recursos relacionats amb les noves tecnologies aplicades a l'educació; recursos informàtics com presentacions digitals, recursos lúdics a internet (exercicis, kahoots, educaplay etc) o altres recursos audiovisuals i multimèdia com pel·lícules, documentals, vídeos etc. A més a internet es poden consultar diccionaris i un gran nombre de pàgines web i blogs per practicar els exercicis i treure informació. Com hem dit, utilitzarem la plataforma Aules o Teams per penjar el material de les diferents unitats així com les activitats o enllaços per treballar els continguts i l'ús del correu corporatiu per a l'enviament de dubtes o correccions.

A tall d'exemple citarem alguns dels recursos a la xarxa sobre el món clàssic:

1- Portals de recursos a la xarxa sobre el món clàssic, d'on podrem accedir a multitud de pàgines d'interès a ESO o Batxillerat.

- WiChiron, recursos en internet para lenguas clásicas de Χείρων·Chiron
- Labyrinthus-Laberint, portal educatiu del món clàssic de Sebastià Giralt, amb especial atenció a: mites, cultura i societat gregues, el món clàssic a la xarxa amb entrades classificades per temes, agenda i notícies actuals, sobre el món clàssic, aplicacions flash sobre mitologia, mapes, recreacions virtuals, gramàtica llatina, etc
- Proyecto Palladium. Área de cultura y lenguas clásicas. Pàgina del MEC molt completa i ben estructurada quant a continguts curriculars. – Culturaclasica.com: a més de notícies d'actualitat clàssica i molts enllaços d'interès, a l'apartat "Secciones", podem trobar informació per temes: literatura grega i romana, llengua llatina i grega, mitologia, temes de cultura...
- Domus Baebia.blogspot: portal creat per l'aula matèria saguntina Domus Baebia, on estan recollides totes les activitats i documents que conformen els distints tallers que allí realitzen.

2. Pàgines web i blogs adaptats al curriculum de grec, llatí o matèries de cultura clàssica (departaments didàctics i similars)

- Materias Latín – Griego – Cultura clásica IES Santiago Apóstol (Carlos Cabanillas)
- Recursos didàctics de Grec, , Llatí i TIC del Dpt. de Llatí del IES Melchor de Macanaz
- Departamento de Griego IES Vegas Bajas
- Departamento de Latín IES Fuente de la Peña: Llatí I – II, Cultura Clásica I – II, activitats, jocs... – ProyectoGrammaticus: un sitio para el latín en enseñanza secundaria. (IES SantiagoApóstol)

- Llengües clàssiques a l'IES Pompeu Fabra, de Martorell: recursos de grec i llatí, tradició clàssica, Hispania antiga...
- Lingua latina per se illustrata: Blog destinat als materials del manual 'LINGVA LATINA PER SE ILLUSTRATA' de Hans H. ORBERG.
- Lingua graeca per se illustrata: blog destinat als materials del mètode logos de Santiago Carbonell.
- IES Atenea, de Fuenlabrada: molts recursos de classe (Francisco Manzanero)
- IES Gabriel Ferrater

3. *Blogs i pàgines personals per a seguir l'actualitat del món clàssic*

- Els dies de Dèdal. Sebastià Giralt. Blog de l'actualitat clàssica: notícies sobre la civilització grecoromana i la seva pervivència en el món actual
- El fil de les clàssiques. Margalida Capellà.
- Culturaclàssica.net. Ramon Torné: notícies i molts documents sobre temes diversos
- Los sueños de Hermes. Diari de l'assessoria de Cultura Clàssica (CEFIRE) de Sagunt
- Secretos de Argos. Diari col·lectiu sobre referents clàssics en les manifestacions culturals modernes. Complementat amb un índex en què s'organitzen i estructuren els referents clàssics trobats en diverses manifestacions culturals
- El vaixell d'Odisseu. Bloc del Dpt. de Clàssiques de l'escola Vedruna-Gràcia, de Barcelona

-Recursos organitzatius (distribució de l'espai i el temps)

Respecte a l'espai, és substancial disposar d'una bona organització de l'aula i tenir a l'abast, tant de l'alumnat com del professorat, recursos com ara diccionaris per al treball diari i altra bibliografia d'aula, fulls, una pissarra, projector, bona il·luminació, etc. El fet de tindre aula matèria facilita la tasca docent perquè permet tindre accés als materials propis i a internet i evita desplaçaments. Es treballarà amb grups flexibles, fomentant el treball cooperatiu, per parelles o en grups, segons l'activitat. La idea és crear un bon clima de treball, acollidor, respectuós i participatiu. Cal, per tant, treballar en el desenvolupament de la intel·ligència emocional per fomentar les habilitats socials, l'empatia i la resolució de conflictes de l'alumnat.

S'ha de tenir en compte, a banda de l'aula, la utilització de l'aula d'informàtica per poder dur a terme els exercicis proposats a internet. A més a més la biblioteca del centre és també una font important per a la realització de treballs de recerca, consulta i investigació.

Quant a l'organització del temps, a l'hora de desenvolupar les unitats didàctiques en l'aula s'han tingut en compte alguns aspectes:

- Valoració de la distribució horària, diària i setmanal. És necessari calcular el temps de treball de l'alumnat dintre de l'aula perquè complete les activitats a casa. Les activitats estan organitzades per sessions. Les proves d'avaluació es realitzaran cada dos unitats.
- Per organitzar el temps als diferents blocs i sessions s'utilitzaran diverses estratègies: pluja d'idees, repàs de les nocions vistes, explicació de la professora, dubtes, treball individual o parelles, correcció d'exercicis etc
- El temps de cada període lectiu s'ha distribuït d'acord amb la corva de rendiment i cansament, adequant les tasques al començament o al final.
- Planificació de les eixides a l'exterior del centre de manera que alteren el menys possible la programació.

13. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

Les activitats complementàries i extraescolars tenen la finalitat d'enriquir els coneixements de l'alumnat ja que es fomenta el contacte directe i permet posar en context tot allò que estan aprenent.

- Primer trimestre: Nades en llatí. Es tracta d'una activitat en què participa l'alumnat i el professorat voluntari del centre. Cantem cançons populars traduïdes al llatí per la professora jubilada Carmina Gómez i col·labora el departament de música amb la professora Inma Garcia i el departament de tecnologia amb la professora Susana Alòs. Assatgem unes setmanes abans de Nadal als patis i l'últim dia de Nadal fem una actuació al vestíbul de l'institut i després anem a alguna entitat del poble (centre de majors, mercat municipal....) per actuar davant dels usuaris. És una activitat emmarcada dintre de l'Aprenentatge Servei ja que permet a l'alumnat treballar l'altruisme, l'empatia i la cura, així com adquirir un compromís cívic i crear vincles amb l'entorn, en concret amb la gent major.
- Segon trimestre: Valentia Romana: un recorregut per la València romana, amb la visita al museu de prehistòria de la Beneficiència i la visita a l'Almoïna. O visita a la Domus Baebia Saguntina (taller+ visita cultural)
- Tercer trimestre: Assistència al Festival de Teatre Grecollatí de Sagunt: representació d'una obra teatral clàssica i participació en els tallers oferits. (abril-maig)
- Participació en concursos relacionats amb la cultura clàssica: Olimpíada de Cultura Clàssica, Odissea, etc.

La realització de les activitats està supeditada a qüestions organitzatives del centre i a les decisions que es prenen en la COCOPE.

14. AVALUACIÓ DE LA PRÀCTICA DOCENT

L'avaluació de la nostra pràctica docent permet conèixer els aspectes que són susceptibles de millora, contribuint a trobar vies que donen resposta als interessos professionals del docent i servisquen per a una millor formació de l'alumnat i una millora de la qualitat de l'ensenyament.

Els objectius que és pretenen per avaluar la pràctica docent són els següents:

- Ajustar la pràctica docent a les peculiaritats del grup i a cada alumne/a.
- Comparar la planificació curricular amb el desenvolupament de la mateixa.
- Detectar les dificultats i els problemes.
- Afavorir la reflexió individual i col·lectiva.
- Millorar les xarxes de comunicació i coordinació interna.

Com a instrument d'aquesta avaluació proposem un model de qüestionari que recull diversos indicadors agrupats en tres blocs: la planificació, la realització i l'avaluació de l'alumne. En aquest sentit, i a fi de millorar la nostra pràctica, es tracta que el professorat reflexione en torn als ítems presentats a final de curs de tal forma que pugui incloure les seues conclusions i propostes de millora a la seua memòria final de curs.

Avaluació del curs

4: Molt satisfactori. : 3 Satisfactori. : 2 Poc satisfactori.: 1 Insatisfactori

□PLANIFICACIÓ	4	3	2	1
Plantege els objectius didàctics de forma que expressen clarament les competències que l'alumnat ha d'aconseguir.				
Selecció i seqüència dels continguts en una distribució i una progressió adequada.				
Adopte estratègies i programe activitats en funció dels objectius dels continguts i de les característiques dels alumnes.				
Planifique les classes de manera flexible, preparant activitats i recursos ajustats a les necessitats i interessos dels alumnes.				
Establis, de manera explícita els criteris i instruments d'avaluació i autoavaluació.				
Planifique la meua activitat educativa de forma coordinada amb la resta del professorat.				
□REALITZACIÓ				

Plantege situacions introductòries prèvies al tema que es va a tractar.				
Mantinc l'interès de l'alumnat partint de les seues experiències, en un llenguatge clar.				
Comunique la finalitat dels aprenentatges, la seua importància, funcionalitat, aplicació real.				
Informe dels progressos aconseguits així com de les dificultats trobades.				
Establis, de manera explícita, els criteris i instruments d'avaluació i autoavaluació.				
Planifique la meua activitat educativa de forma coordinada amb la resta del professorat.				
Relacione els continguts i activitats en els interessos i coneixements previs dels alumnes.				
Estructure i organitze els continguts donant una visió general de cada tema.				
Facilite l'adquisició de nous continguts intercalant preguntes clarificadores, sintetitzant, exemplificant etc.				
Plantege activitats variades (de presentació-motivació, desenvolupament, reforç/ampliació), que asseguren l'adquisició de les habilitats i objectius.				
En les activitats que propose existeix un equilibri entre les individuals i grupals.				
Distribuïsc el temps adequadament: (temps per a l'exposició teòrica, així com per a les activitats que els alumnes realitzen a classe).				
Utilitze recursos didàctics variats tant per a la presentació dels continguts com per a la pràctica dels alumnes.				
Comprove que els alumnes han entés la tasca que han de realitzar: fent preguntes, fent que verbalitzen el procés...				
Facilite estratègies d'aprenentatge: demanar ajuda, com buscar fonts d'informació, passos per a resoldre qüestions, problemes... done ànims, assegure la participació de tots i totes.				
Controle freqüentment el treball de l'alumnat: explicacions addicionals, donant pistes, etc.				
Revise i corregisc sovint els continguts, activitats, materials, adequació dels temps etc.				
Proporcione informació a l'alumne sobre l'execució de les tasques i com pot millorar-les				
En cas d'objectius insuficientment assolits, propose noves activitats que faciliten la seua adquisició.				
En cas d'objectius assolits en un curt espai de temps, propose noves activitats que faciliten un major grau d'adquisició.				
Tinc en compte el nivell d'habilitats de l'alumnat, el seu ritme d'aprenentatge, etc., i en funció d'ells, adapte els diferents moments del procés d'ensenyament-aprenentatge.				
☐ AVALUACIÓ				
Tinc en compte el procediment general, que concrete en la meua programació d'aula, per a l'avaluació dels aprenentatges.				
Aplique criteris d'avaluació i qualificació en cadascun dels temes.				

Realitze una avaluació inicial a principi de curs, per tal d'ajustar la programació.				
Presente a l'inici de curs a l'alumnat els criteris d'avaluació i qualificació, així instruments d'avaluació i recuperació.				
Utilitze prou criteris d'avaluació que atenguen de manera equilibrada l'avaluació dels diferents continguts.				
Habitualment, revise i explique els treballs i activitats, proves escrites dels alumnes i done pautes per a la seua millora				
Empre estratègies i procediments d'auto i coavaluació en grup que afavorisquen la participació dels alumnes en l'avaluació.				